

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Kirsten Donskov Felter og Steen Marqvard Rasmussen

Skolereformens konsekvenser
for folkekirken
konfirmationsforberedelse og
børnekonfirmandundervisning

Forord

Undervisning af børn og konfirmander er en folkekirkelig kerneopgave. Derfor er rammerne om arbejdet vigtige. Skolereformen i 2014 indebar ændringer af disse rammer, ikke mindst hvad angår den tidsmæssige placering af undervisningen. Det er disse ændringer, der er genstand for nærværende undersøgelse.

Undersøgelsen indgår i en større sammenhæng, bestående af tre dele, hvoraf denne er den midterste.

Den *første* undersøgelse af skolereformens konsekvenser for den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen blev foretaget allerede inden for reformens første leveår i 2014-2015. Undersøgelsen blev forestået af daværende lektor i FUV, Leise Christensen. Det var tanken, at denne undersøgelse skulle udgøre første trin i arbejdet med at følge udviklingen tæt i de første år efter skolereformens implementering.

Nærværende rapport er udarbejdet af FUVs vidensmedarbejdere Steen Marquard Rasmussen og Kirsten Donskov Felter og udgør resultaterne af den *anden* undersøgelse. Her afdækkes konsekvenserne efter ét år med reformen. Rapporten konkluderer, at der er sket to væsentlige ændringer af den tidsmæssige placering af konfirmationsundervisning, nemlig en stigning i eftermiddagslektionerne og i frekvensen af blokundervisning.

Slutteligt følges disse to trin af en *tredje*, opfølgende og sammenlignende undersøgelse i 2017, som for nuværende forventes at afslutte undersøgelsesrækken, og hvor pædagogiske og didaktiske konsekvenser af skolereformen inddrages. Formålet er at bidrage til udvikling af konfirmationsforberedelsen ud fra de nye vilkår, som skolereformen skaber.

Det er FUVs ønske igennem de tre sammenhængende rapporter at skabe et empirisk fundament, hvorpå drøftelser og forhandlinger om dette væsentlige arbejdes form og indhold kan tages, og vi håber, at disse drøftelser vil være med til at fremtidssikre dette.

Tak til de præster, der har valgt at bruge tid på at indgå i undersøgelsen og derigennem bidrage til at klarlægge situationen, og til arbejds- og baggrundsgruppe for konstruktiv sparring og drøftelse af rapporten.

Rigtig god læselyst!

Birgitte Graakjær Hjort

Center- og afdelingsleder

Aarhus, september 2016

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	6
1.1 Undersøgelsens baggrund og formål	6
1.2 Undersøgelsens målepunkter og tidsplan.....	7
1.3 Organisering af arbejdet	7
1.4 Rapportens opbygning.....	7
2 Undersøgelhedsdesign	8
2.1 Metode	8
2.2 Statistisk test	8
2.3 Bortfaldsanalyse.....	10
2.4 Præsentation af data	12
2.5 Ethiske overvejelser	12
2.6 Afgrænsninger.....	12
3 Resultater vedrørende konfirmationsforberedelsen	13
3.1 Baggrundsoplysninger	13
3.1.1 Udbredelse af rammeforsøg.....	14
3.2 Undersøgelsens hovedresultater.....	15
3.2.1 Lektionsfordeling og tidsmæssig placering af konfirmationsforberedelsen	15
3.2.2 Betydning af rammeforsøg for lektionsfordeling og tidsmæssig placering	17
3.2.3 Sammenhænge mellem lektionsfordeling /tidsmæssig indplacering og sted for forhandlinger	19
3.2.4 Sammenhænge mellem fordeling og tidsmæssig placering af lektioner og urbaniseringsgrad	21
3.3 Modeller for undervisningens struktur.....	24
3.3.1 Modeller for kombination af lektioner.....	24
3.3.2 Modeller for placering af den kontinuerlige undervisning.....	28
3.4 Kommentarer til reformens konsekvenser for konfirmationsforberedelsen som helhed	30
3.4.1 Undervisningens form og struktur	30
3.4.2 Didaktiske overvejelser.....	31
3.4.3 Forholdet til andre aktiviteter	31
3.4.4 Samarbejdet med skolen	32
4 Resultater vedrørende børnekonfirmandundervisningen	33
4.1 Baggrundsoplysninger	33
4.2 Undersøgelsens hovedresultater.....	34
4.2.1 Lektionsfordeling og tidsmæssig placering af børnekonfirmandundervisningen	34
4.2.2 Sammenhænge mellem lektionsfordeling, tidsmæssig placering og urbaniseringsgrad.....	36
4.3 Modeller for undervisningens struktur.....	38
4.3.1 Modeller for kombination af lektioner.....	38

4.3.2	Modeller for placering af den kontinuerlige undervisning.....	39
4.4	Kommentarer til reformens konsekvenser for børnekonfirmandundervisningen som helhed ..	41
4.4.1	Undervisningens form og struktur	42
4.4.2	Didaktiske overvejelser.....	42
4.4.3	Forholdet til andre aktiviteter	42
4.4.4	Samarbejdet med skolen.....	43
4.4.5	Andet	43
5	Konklusion og perspektivering.....	44
5.1	Konfirmationsforberedelsen	44
5.2	Børnekonfirmandundervisningen	45
5.3	Undersøgelsens resultater sammenholdt med tidligere undersøgelser	45
5.4	Perspektivering	46
6	Litteratur:.....	47
7	Bilag.....	47

1. Indledning

1.1 Undersøgelsens baggrund og formål

Som led i resultataftalen med Kirkeministeriet fik Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter i 2016 til opgave at gennemføre en toårig undersøgelse af konfirmationsforberedelsens og børnekonfirmandundervisningens form og indhold efter implementeringen af folkeskolereformen fra 2014¹. Ud over at kortlægge reformens konsekvenser for kirkens undervisning var formålet med undersøgelsen at bidrage til didaktisk udvikling af konfirmationsforberedelsen ud fra de nye vilkår, der er defineret af reformen.

Set i forhold til tidligere undersøgelser, som var baseret på data indhentet på et tidligt tidspunkt efter reformens indførelse, fandt man, at der var behov for en kortlægning, som byggede på erfaringer med reformen fra et helt skoleår². Herudover ønskede man at udvide perspektivet til også at inddrage reformens eventuelle konsekvenser for børnekonfirmandundervisningen. Begrundelsen for dette var, at skønt denne fra begyndelsen har været placeret uden for undervisningstiden, kunne det tænkes, at udvidelsen af undervisningstiden for alle elever også har haft en effekt her, lige som der eventuel vil kunne være tale om en indirekte påvirkning i kraft af en ændret placering af konfirmandundervisningen³.

Med henblik på at opfylde formålet blev undersøgelsen designet i to på hinanden følgende trin. Begrundelsen for at lade undersøgelsen falde i to tempi var, at der fortsat foregår en justering af de strukturelle betingelser for konfirmationsforberedelsen, og at selve opgaven med at kortlægge disse er så krævende, at det ikke forekom hensigtsmæssigt at påbegynde en indholdsmæssig undersøgelse, før der forelå en beskrivelse af undervisningens rammer.

Det første trin, som er gennemført i 2016, var at etablere en oversigt over rammebetingelserne for folkekirkens konfirmationsforberedelse og for børnekonfirmandundervisningen før og efter skolereformen gennem et standardiseret spørgeskema udsendt til alle præster. Det er resultaterne af dette første trin, baseret på besvarelser fra 1212 præster fordelt over hele landet, der præsenteres med nærværende rapport.

Det andet trin, som gennemføres i 2017, udvider perspektivet fra rammebetingelserne til også at omfatte en undersøgelse af de pædagogiske og didaktiske konsekvenser af skolereformen. Den kvantitative

¹ I overensstemmelse med terminologien i lovgivningen har vi i rapporten valgt at bruge betegnelserne konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning. I spørgeskemaundersøgelsen valgte vi i stedet termen minikonfirmandundervisning, som skønnes at være den mest udbredte. Anordningen er gengivet som bilag i afsnit 7.3

² Leise Christensen gennemførte i efteråret 2014 umiddelbart efter reformens indførelse undersøgelsen *Skolereform og konfirmationsforberedelse. Belysning af konfirmationsforberedelsens tidsmæssige placering efter skolereformens indførelse* (Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter 2015). Hertil kommer en mindre undersøgelse iværksat af Kirkeministeriet i 2014, hvis resultater er fremlagt i notatet *Undersøgelse om af tilrettelæggelsen af konfirmationsforberedelsen i landets kommuner – en sammenfatning af resultater* (Kirkeministeriet 2014).

³ Undervisningstiden er for 3. klasses trin udvidet fra min. 24,5 til 30 timer om ugen. For 4. klasses trin er undervisningen udvidet fra min. 24,5 til 33 timer om ugen. Det betyder, at de steder, hvor børnekonfirmandundervisningen ligger på 4. klasses trin kan have fået vanskeligere ved at placere undervisningen. Til sammenligning er undervisningstiden for 7. og 8. klasses trin udvidet til 35 timer om ugen fra tidligere min. 26,5, hhv. 30,2 timer.

undersøgelse i form af spørgeskemaer vil her blive suppleret med kvalitative interviews til belysning af, hvordan reformen har påvirket undervisningens form og indhold.

1.2 Undersøgelsens målepunkter og tidsplan

Arbejdet med undersøgelsen var organiseret omkring en række målepunkter defineret i resultataftalen. Nedsættelse af arbejds- og baggrundsgruppe og disses indledende møder fandt sted i løbet af 1. kvartal 2016. Udformning og udsendelse af spørgeskemaer blev ligeledes gennemført i 1. kvartal. Dataindsamling og analyse fandt sted i løbet af 2. kvartal. Udarbejdelse af rapporten fandt sted i 3. kvartal 2016.

Arbejdet med undersøgelsen er således foregået som forudsat i resultataftalen.

1.3 Organisering af arbejdet

Med henblik på at indhente og vurdere relevante interessenters ønsker til undersøgelsens indhold og drøfte designet blev der nedsat en arbejdsgruppe bestående af sociologisk vidensmedarbejder Steen Marqvard Rasmussen og teologisk vidensmedarbejder Kirsten Donskov Felter, begge FUV. Som faglige ressourcepersoner blev tilknyttet sognepræst, fhv. lektor, Leise Christensen, og leder af folkekirkens Konfirmandcenter Finn Andsbjerg Larsen. Steen Marqvard Rasmussen har været hovedansvarlig for udformningen af spørgeskema og gennemførelse af analyserne, mens Kirsten Donskov Felter har været hovedansvarlig for udformning af rapporten.

Ved siden af arbejdsgruppen blev der nedsat en baggrundsgruppe bestående af undersøgelsens interessenter, som havde mulighed for at kommentere på udformningen af undersøgelsen og de spørgsmål, man ønskede belyst. Baggrundsgruppen bestod af repræsentanter for biskopperne (Elof Westergaard), provsterne (Holger Lyngberg), Den danske Præsteforening (Henrik Vejlgård Kristensen), Landsforeningen af Menighedsråd (Bodil Therkelsen) og Foreningen af Kirke- og Kulturmedarbejdere (Birthe Aarestrup), samt Leise Christensen og Finn Andsbjerg Larsen.

1.4 Rapportens opbygning

I kapitel 2 præsenteres undersøgelsesdesignet og der argumenteres for metoden og de trufne valg. I dette afsnit fremlægges også resultaterne af bortfaldsanalysen.

Kapitel 3 præsenterer spørgeskemaundersøgelsens hovedresultater vedrørende konfirmationsforberedelsen, dels i form af analyser af besvarelserne vedrørende undervisningens form og placering, dels i form af præsternes kommentarer.

Kapitel 4 præsenterer spørgeskemaundersøgelsens hovedresultater vedrørende børnekonfirmandundervisningen, dels i form af analyser af besvarelserne vedrørende undervisningens form og placering, dels i form af præsternes kommentarer.

Kapitel 5 rummer rapportens konklusion og perspektiveringer i forhold til undersøgelsens del 2, som gennemføres i 2017.

I rapportens bilagsdel gengives spørgeskemaet med følgebrev til præsterne, samt Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation.

2 Undersøgelsesdesign

2.1 Metode

Den anvendte metode i undersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse rundsendt til alle sognepræster i folkekirken. Spørgeskemaernes indhold er udformet af Steen Marqvard Rasmussen og Kirsten Donskov Felter i tæt samarbejde med projektets arbejdsgruppe og med indspil fra medlemmerne af baggrundsgruppen. Tobias Kunø Knudsen fra Folkekirkens IT bistod med teknisk hjælp til udformning af skemaet, som herefter blev distribueret elektronisk ved hjælp af SurveyMonkey den 30. marts 2016. Den 12. og 13. april blev der udsendt mail med påmindelse til de præster, der ikke havde svaret. Svarfristen var den 19. april. Efter fristens udløb blev der den 20. april udsendt endnu en påmindelse med svarfrist den 28. april. For yderligere at gøre opmærksom på undersøgelsen blev der udsendt en henvendelse fra Præsteforeningens sekretariat den 15. april til foreningens tillidsrepræsentanter med henblik på at opfordre medlemmerne til at deltage. Herudover blev undersøgelsen omtalt i Folkekirkens Konfirmandcenters nyhedsmail den 4. april.

Spørgeskemaet blev udsendt via mail til alle præster i Folkekirken, i alt 2085, sammen med et følgebrev, hvori formålet med undersøgelsen blev præsenteret, og med opfordring til at besvare skemaet, uanset om man underviste konfirmander og børnekonfirmander eller ej. Formålet med at udsende til alle præster var at tilvejebringe et overblik over den relevante undersøgelsespopulation. Ved at indhente oplysninger fra samtlige præster ville man få viden om, hvor mange af disse, der faktisk underviser konfirmander og/eller børnekonfirmander, og dermed opnå et så korrekt grundlag som muligt for tolkningen af data.

Et problem med udsendelsen viste sig at være, at nogle præster havde frabedt sig undersøgelser via SurveyMonkey og derfor ikke fik tilsendt skemaet. Nogle af disse opdagede dette i forbindelse med, at Præsteforeningens tillidsrepræsentanter opfordrede til at medvirke i undersøgelsen, og fik link tilsendt særskilt. Hvor mange, der på grund af framelding fra elektroniske undersøgelser ikke modtog skemaet, vides imidlertid ikke.

Der indkom i alt 1212 besvarelser, hvoraf 898 respondenter havde gennemført hele besvarelsen⁴.

2.2 Statistisk test

Undersøgelsens resultater er testet ved hjælp af χ^2 test, som er den gængse metode til statistisk test af denne type undersøgelser. I brugen af χ^2 test vil man normalt vælge et signifikansniveau på 5%, hvilket udtrykker, at grænseværdien for et signifikant resultat er en p-værdi på 0,05. Hvis en statistisk test fører til en p-værdi, der er *lavere* end 0,05, siger man, at den foreliggende forskel mellem de undersøgte kolonner i

⁴ Til sammenligning blev spørgeskemaer i forbindelse med Leise Christensens undersøgelse i 2014 udsendt til ca 2200 præster, hvoraf lidt flere end 1300 svarede på hele spørgeskemaet og lidt over 800 på dele heraf (Christensen 2014 s 3).

tabellen er statistisk signifikant, dvs. bør tillægges betydning. Hvis p-værdien er 0,05 eller *højere*, siger man, at den fundne forskel bør tilskrives tilfældigheder og derfor ikke er værd at hæfte sig ved. Jo lavere p-værdi, jo stærkere er resultatets signifikans. Signifikansniveauet på 5% giver en ret høj grad af sikkerhed for, at de fundne forskelle er statistisk holdbare, men indebærer omvendt, at sandsynligheden for at opdage mindre stærke forskelle er lav. Da vi med denne undersøgelse ønsker at få det bredest mulige overblik over reformens konsekvenser, har vi derfor valgt et signifikansniveau på 10%, dvs. en grænseværdi på p-værdien på 0,10. Det betyder, at vi anser en forskel mellem de undersøgte kolonner i tabellen for statistisk signifikant, selvom der kan være op til 10% sandsynlighed for, at denne forskel kan opstå tilfældigt. Det medfører ganske vist en højere grad af usikkerhed, men giver omvendt mulighed for at opdage nye forskelle eller sammenhænge, som bør undersøges nærmere.⁵

Et generelt problem med χ^2 test er, at den ikke fungerer særlig godt, når tabellen indeholder et meget stort antal observationer. Det er netop tilfældet med tabellerne i denne undersøgelse, hvor det er de enkelte lektioner, der er optalt. Som det vil fremgå, opererer tabellerne med sammenlagt over 100.000 lektioner⁶. Når man er oppe i en sådan størrelsesorden, skal der ikke ret mange forskelligheder til mellem de kolonner, der undersøges, før χ^2 -testen fører til, at man påviser en meget stærkt signifikant forskel mellem fordelingen på de undersøgte kolonner (dvs. en p-værdi på under 0,001). Faktisk viser det sig, at samtlige tabeller i denne undersøgelse, hvor χ^2 -testen bringes i anvendelse, giver dette resultat til trods for, at nogle af tabellerne blot indeholder ganske små procentvise forskelle mellem kolonnerne. Ved store datamængder er χ^2 -testen med andre ord prædisponeret til at påvise signifikante forskelle selv ved ganske små procentvise forskelle.

I den situation er det fristende at foretage χ^2 -testen alene på baggrund af procenttallene, hvilket svarer til den fejlagtige antagelse, at hver kolonne indeholder 100 lektioner svarende til 100%. Problemet ved dette er ikke alene, at man hermed kunstigt havner i den modsatte grøft, som er, at der normalt skal meget store forskelle til, før χ^2 -testen ved små datamængder vil påvise signifikante forskelle. Problemet er også, at antallet af lektioner i dette tilfælde fastsættes som lige stort for alle kolonnerne, nemlig lig med 100. Dette problem er ikke så stort i den aktuelle Tabel 1, men i nogle af de følgende tabeller kan den ene kolonne indeholde mere end fire gange så mange lektioner som den anden (det gælder eksempelvis i Tabel 5 nedenfor på side 20).

Der er således tale om et dilemma vedrørende brugen af statistiske tests i denne undersøgelse, og vi har valgt følgende mellemløsning, hvorved vi mener at have undgået de to ovenfor beskrevne grøfter: Vores løsning er at nedskrive det samlede antal lektioner i den tabel, der testes, til 1.000 og derefter foretage χ^2 -testen på den således reducerede datamængde. For Tabel 1, der indeholder 108.872 lektioner, betyder det, at antallet af lektioner divideres med 108,872 inden χ^2 -testen foretages. Nedskrivningen til netop 1.000 observationer er valgt, fordi 1.000 er et tal, man ofte stiler efter i stikprøveundersøgelser, hvor χ^2 -

⁵ Ved at anvende et højere niveau end det konventionelle på 0,05 får vi således mulighed for at opspore hypoteser inden for et område, der kun i ringe grad er belyst. Eller som statistiker Jürgen Bortz udtrykker det: "Innovativ forskning inden for et relativt nyt område, hvor konsekvenserne af en fejlagtig accept af H_1 er ret ubetydelige, ville med et alfa-niveau på 1% kun give få chancer for at tilføre videnskaben nye impulser. I sådanne undersøgelser er det derfor acceptabelt at anvende et alfa-niveau på 10%." (Bortz 1999, s. 122)

Alfa-niveauet henviser til sandsynligheden for at begå den fejl at hævde en forskel eller sammenhæng, som reelt ikke er til stede, eller med andre ord: At forkaste en sand H_0 (inden for statistikken er H_0 -hypotesen, at der ikke er nogen forskel). Heroverfor står muligheden for beta-fejl, der er at fastholde en falsk H_0 – dvs. at overse reelle forskelle, fordi de fejlagtigt tilskrives tilfældigheder. Når vi hæver signifikansniveauet fra 0,05 til 0,10 stiger risikoen for alfa-fejl, mens risikoen for beta-fejl falder.

⁶ Se f.eks. Tabel 1 s. 25, hvor antallet af lektioner før og efter reformen er $51.224 + 57.648 = 108.872$.

testen bringes i anvendelse. Valget af denne mellemløsning er tydeliggjort i noten til tabellerne, hvor vi skriver, at "en χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner resulterer i $p = 0,XXX$ ".

2.3 Bortfaldsanalyse

For at man kan kalde en undersøgelse som den foreliggende repræsentativ, er det vigtigt med en høj svarprocent, der kan sikre, at de indsamlede data virkelig giver et retvisende billede af de faktiske forhold i hele populationen. Denne er i dette tilfælde samtlige konfirmand- og børnekonfirmandhold fra folkeskolen i hele landet i skoleåret 2015-16, sammenlignet med de tilsvarende hold før skolereformens indførelse.

Der er forskellige vurderinger af, hvor høj svarprocenten skal være, for at man kan sige, at den opnåede stikprøve kan føre til resultater, der er repræsentative for populationen. Der er endvidere en tendens til, at disse vurderinger er blevet mere pragmatiske i takt med et stigende antal undersøgelser.⁷ Denne pragmatisme bør dog ikke tilsløre, at vurderingen af, hvad der er en tilstrækkelig svarprocent, strengt taget udelukkende er en fagstatistisk problematik. I den forbindelse støtter undersøgelsen sig til dem, der mener, at den opnåede svarprocent generelt bør ligge på mindst 70.⁸ Selvom det efterhånden er de færreste undersøgelser, der når op på dette niveau, er den fagstatistiske standard ikke til forhandling. Det skyldes, at den er baseret på stikprøveundersøgelser af forhold, som man på forhånd kender de rigtige populationstal for, og dermed giver et generelt grundlag for at vurdere lignende undersøgelseres troværdighed.

I den foreliggende undersøgelse har vi fået svar fra 1.212 præster af de 2.087, som skemaet er udsendt til, hvilket giver en svarprocent på 58.⁹ Den ligger altså afgjort i den lave ende. Flere forhold spiller ind her. For det første var vores spørgeskema meget krævende at besvare, da vi bad om oplysninger om særdeles mange faktuelle forhold vedrørende lektionernes tidsmæssige placering. For det andet kendte vi ikke på forhånd den faktiske population, forstået på den måde, at vi ikke vidste, hvilke præster der har varetaget

⁷ Et problematisk eksempel på en sådan pragmatisme leverer sociologen Thomas Willer og ph.d. Søren Østergaard. I deres undersøgelse af unge med opvækst i kirkelige miljøer skriver de: "Vi modtog alt i alt ca. 260 spørgeskemaer, hvilket giver en svarprocent på 40, hvilket må anses for rimeligt" (Willer og Østergaard, 2004: 176).

⁸ "En svarprocent på 70-75 regnes som akseptabelt. Kommer svarprocenten under dette, bør vi tænde en gul varselampe som advarer mod at lægge for meget i resultaterne." (Haraldsen 1999: 22). At advarselampen i første omgang kun er gul betyder, at det også må indgå i vurderingen, hvad en bortfaldsanalyse resulterer i, og om der er mulighed for vægtning af data. Statistiker Peter Christian Linde er på linje hermed, når han skriver: "At de, der ikke svarer, adskiller sig fra de interviewede, lader sig ikke bortforklare. Problemet kan kun begrænses ved at sikre en så høj opnåelse som muligt og, på baggrund af kendskab til bortfaldet, efterfølgende at gennemføre en opvægtning for det bortfald, der er forekommet. ... Socialforskningsinstituttets ... interviewundersøgelser ligger omkring 80% og der er under normale omstændigheder altid mindst 75%, der svarer." (Linde, 1990: 11). Billedet er dog ikke helt entydigt. Eksempelvis vurderer Alan Bryman, at det først er svarprocenter under 50, som er uacceptable. Er de 50-59, kalder han dem "barely acceptable" (Bryman 2008: 219). Sociologen Andreas Diekmann bevæger sig, som vi skal se neden for, ud over den helt generelle vurdering af svarprocenter, idet han peger på korrelationer som vigtigere end svarprocenten isoleret betragtet.

⁹ Besvarelserne indeholdt oplysninger om 924 konfirmandhold før skolereformen og 1.025 konfirmandhold for skoleåret 2015-16. Ligeledes indeholdt de oplysninger om 304 børnekonfirmandhold før skolereformen og 368 børnekonfirmandhold for skoleåret 2015-16. Forskellen mellem det totale antal besvarelser og antallet af oplysninger om konfirmand- og børnekonfirmandhold viser, at nogle præster har fulgt vores opfordring om at besvare nogle ganske få spørgsmål, selv om de ikke selv har haft konfirmationsforberedelse eller børnekonfirmandundervisning i 2015-16. Forskellen mellem antal besvarelser før og efter reformen viser tilsvarende, at nogle præster har fulgt vores opfordring til at besvare spørgsmålene for 2015-16, selv om de ikke var i stand til at huske undervisningens placering før reformen.

konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning i skoleåret 2015-16. Vi har derfor måttet sende spørgeskemaet ud til samtlige sognepræster i hele landet, vel vidende, at en del af disse har opfattet undersøgelsen som irrelevant for dem at svare på. Dette har vi fået bekræftet via mails fra præster, som har villet begrunde, hvorfor de ikke har svaret. Andre kan have følt det på samme måde uden at fortælle os det pr. mail.¹⁰

For så vidt som vi givetvis har udsendt spørgeskemaet til en del præster, som ikke tilhører populationen, vil den reelle svarprocent ligge over 58. Da en svarprocent på 58 umiddelbart er kritisk lav, er det imidlertid nødvendigt at foretage en bortfaldsanalyse, som – så vidt det er muligt – skal undersøge, om de, der ikke har svaret, ser ud til at adskille sig signifikant fra dem, der har svaret. Det optimale resultat af en bortfaldsanalyse vil være, at der ikke er forskelle i profilen mellem dem, der har svaret, og dem, der ikke har. Dette vil nemlig være en indikation på, at de præster, der har svaret, kan ses som et miniaturebillede på hele populationen, og dermed også på dem, der ikke har svaret.

En sådan bortfaldsanalyse kan naturligvis kun bygge på de få oplysninger, som er tilgængelige for både dem, der har svaret, og for dem, der ikke har svaret. I vores tilfælde har fem oplysninger været til rådighed: alder, køn, stillingsbetegnelse, urbaniseringsgrad og stift.

Bortfaldsanalyserne viser, at med hensyn til alder, køn og stillingsbetegnelse er der ikke nogen signifikant forskel på dem, der har svaret, sammenlignet med dem, der ikke har. Det er der derimod med hensyn til urbaniseringsgrad og stift, hvor bortfaldsanalysen peger på, at såvel hovedstadsområdet som Københavns Stift er underrepræsenteret. Bortfaldsanalysen kan derfor sammenfattes til, at der på et enkelt af de undersøgte punkter kan være en systematisk skævhed indbygget i materialet. Det er ikke uvigtigt, idet det drejer sig om, at oplysninger vedrørende hovedstadsområdet formodentlig er underrepræsenteret i det indsamlede datasæt.

Historisk har konfirmationsforberedelsens forhold i Københavns stift adskilt sig fra situationen i det øvrige land, idet der her længe har været tradition for at placere den uden for skoletiden. Hertil kommer, at undervisningen i København har henvendt sig til 8. klassetrin, hvor 7. klassetrin i resten af landet har været det normale. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at dele af hovedstadsområdet ligger i Helsingør og Roskilde stifter, og desuden at der er meget store forskelle på antallet af konfirmander i de enkelte dele af hovedstaden. Der er således store interne forskelle inden for Københavnsområdet som helhed. Underrepræsentationen af såvel hovedstadsområdet som Københavns stift betyder altså, at vi ikke kan være sikre på, at oplysningerne er dækkende for hverken det ene eller det andet område.

Hvor alvorligt dette problem er for undersøgelsens samlede repræsentativitet, kan dog være svært at vurdere. Hvis en forholdsvis mindre del af præsterne i hovedstaden har konfirmationsforberedelse eller børnekonfirmandundervisning, vil flere respondenter i dette område have kunnet opleve undersøgelsen som irrelevant og dermed have været mindre tilbøjelige til at besvare spørgeskemaet. For så vidt dette er forklaringen, betyder den lavere repræsentation fra København ikke så meget, da det så blot afspejler, at forholdsvis færre respondenter i København har oplysninger at bidrage med til undersøgelsens emne. I hvilket omfang denne formildende omstændighed gør sig gældende, kan vi imidlertid ikke vide, da vi ikke ved, hvor mange præster i de forskellige områder eller på landsplan der varetager konfirmationsforberedelse eller børnekonfirmandundervisning.

¹⁰ Hvis dette er tilfældet for ¼ af de 2.087 præster, skemaet er udsendt til, og denne fjerdedel kunne være sorteret fra på forhånd, ville vi være nået op på en svarprocent på 77.

Med hensyn til den lave svarprocent som helhed er der den generelt formildende omstændighed, at analyser, der især handler om strukturen mellem forskellige variabler, er forholdsvis robuste i forhold til skævheder, der skyldes underrepræsentation på enkelte områder. Det gælder blandt andet denne undersøgelse, der sammenligner forhold før og efter skolereformen. Robustheden skyldes, at sammenhænge mellem variable bliver mindre skævvredet end de konkrete fordelinger¹¹.

Den samlede konklusion på bortfaldsanalysen er, at undersøgelsen med en opnået svarprocent på 58 er at betragte som en stor stikprøve. Bortfaldsanalysen tyder endvidere på, at denne er repræsentativ for de præster, der varetager konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning, bortset fra hovedstadsområdet, som er underrepræsenteret i populationen. Vi kan endvidere konkludere, at de resultater, der belyser ændringer før og efter skolereformen vil være relativt solide, da korrelationerne mellem variable kun i mindre grad er følsomme over for svarprocentens størrelse. Med hensyn til det overordnede mønster i materialet, som omhandler forhold før og efter reformen, vil dette derfor være troværdigt, uanset om mange eller få har besvaret undersøgelsen¹².

2.4 Præsentation af data

Resultaterne af undersøgelsen fremlægges i form af tabeller, hvor talmaterialet er testet for signifikans. Efter hvert afsnit følger en kort tekst, som gengiver resultatet i formidende form.

2.5 Etiske overvejelser

Undersøgelsen er anonym. I det omfang, respondenterne har kunnet identificeres v.h.a. oplysninger om sognekode, har disse oplysninger alene været tilgængelige for undersøgelsens databehandler. Al håndtering af data er behandlet i henhold til Datastyrelsens retningslinjer.

2.6 Afgrænsninger

I lighed med undersøgelsen i 2014-15 er den anlagte synsvinkel på reformens konsekvenser præstens. Det vil sige, at eventuelle andre synsvinkler, f.eks. fra konfirmander, forældre og skoleledere, i denne sammenhæng lades ude af betragtning.

¹¹ "Socialvidenskabernes hovedinteresse gælder undersøgelsen af sammenhænge mellem variabler (korrelationer, multivariate analyser osv.). Sammenhænge bliver imidlertid mindre forvrænget af non-response end randfordelinger. Estimatet af korrelationer er i reglen mere robust overfor systematiske stikprøvefejl end estimatet af middelværdier og andele." (Diekmann 2006: 364).

¹² Anderledes forholder det sig, når det gælder præsternes syn på reformens konsekvenser. Her er der ikke tale om sammenligning mellem variable, og dette resultat vil derfor være behæftet med større usikkerhed på grund af den lave svarprocent.

Sammenfatning:

Undersøgelsen er baseret på spørgeskema udsendt til 2085 præster. 1212 præster, dvs. 58%, indsendte besvarelse. Heraf 898, som udfyldte hele skemaet. Der er dermed tale om en stor stikprøve, som er repræsentativ i forhold til køn, alder og stillingsbetegnelse, men ikke i forhold til stift og urbaniseringsgrad, hvor København er underrepræsenteret. På trods heraf tegner undersøgelsen et troværdigt billede af forskellene mellem før og efter reformen for landet som helhed bortset fra København.

3 Resultater vedrørende konfirmationsforberedelsen

3.1 Baggrundsoplysninger

Af de 1212 præster, der har besvaret undersøgelsen, oplyser 89%, at de underviste konfirmander i skoleåret 2015-16. 3% har angivet, at de mod normalt ikke underviste konfirmander i 2015-16. 8% svarer, at de aldrig underviser konfirmander.

Da skolereformen alene vedrører elever i folkeskolen, stillede vi i undersøgelsen spørgsmålet, hvor mange af præsternes konfirmandhold, der kom fra folkeskolen. 93% af præsterne svarer, at et eller flere af deres konfirmandhold i 2015-16 kom fra folkeskolen, mens 7% svarer, at ingen af deres hold kom fra folkeskolen¹³.

I undersøgelsen spurgte vi også til varigheden af undervisningsforløbet. Her opgiver 96% af præsterne¹⁴, at forløbet har en varighed på 6-8 måneder. 3% angiver en varighed på 4-5 måneder. Under ½% (i alt tre præster) oplyser, at forløbet varer under 3 måneder.

Vi stillede også spørgsmålet "Deltog andre præster i undervisningen af konfirmandholdet/holdene?" Hertil svarede 74% af præsterne nej, mens 26% svarede ja. Der er tale om et overraskende højt antal ja-svar, som eventuelt kan skyldes, at præsterne definerer deltagelse så bredt, at det kan omfatte medvirken af andre præster i forbindelse med fælles enkeltstående konfirmandarrangementer og events. En anden mulig forklaring kan være, at der er tale om sogne med flere præster, som deler holdene mellem sig, og hvor præsterne har svaret på, om de varetager sognets samlede konfirmationsforberedelse alene, eller om de

¹³ I udformningen af spørgeskemaet var vi ikke tilstrækkeligt opmærksomme på, at konfirmandhold nogle steder er sammensat af elever fra forskellige klasser både fra folke- og friskoler. Dvs. at undersøgelsen ikke giver et helt præcist svar på dette spørgsmål. For så vidt som tilstedeværelsen af elever fra folkeskolen på et hold må forventes at påvirke tilrettelæggelsen af undervisningen, forudsætter vi i det følgende, at "hold fra folkeskolen" også omfatter "hold med elever fra folkeskolen".

¹⁴ Procenttal udregnet i forhold til antallet af præster, der underviser konfirmander.

deler opgaven med kolleger. Usikkerheden i fortolkningen udgør under alle omstændigheder en fejlkilde i undersøgelsen som gør, at man ikke kan konkludere, at 26% af præsterne i det daglige arbejder sammen om undervisningen.

3.1.1 Udbredelse af rammeforsøg

På baggrund af kritik af skolereformens oprindelige udformning åbnede Undervisningsministeriet i efteråret 2015 for, at kommunernes folkeskoler kunne ansøge om at indgå i et rammeforsøg. Forsøget indebar, at timetallet i 7. eller 8. klasse kunne reduceres fra 35 timer til 33 timer¹⁵. I de tilfælde, hvor kommunens forvaltning har ansøgt om og fået tilladelse til rammeforsøg, er det dog fortsat den enkelte skolebestyrelse, som skal godkende, at den pågældende skole skal indgå i forsøget. For at indgå i rammeforsøget skal kommunen have opnået tilladelse og skolebestyrelsen skal have godkendt deltagelsen. I tilfælde, hvor kommunen ikke har søgt eller har fået afslag på at indgå i rammeforsøg, eller hvor skolebestyrelsen har valgt ikke at godkende forsøget, fortsætter skolen under skolereformens oprindelige ordning, som det fremgår af følgende skema¹⁶:

	Kommunen:	Antal ugentlige timer i 7. eller 8. klasse
1.	Har <u>ikke</u> søgt rammeforsøg og fortsætter derfor efter skolereformens oprindelige udformning	35
2.	Har ansøgt men fået afslag på rammeforsøg	35
3.	Har ansøgt rammeforsøg, fået godkendelse, men skolebestyrelsen holder fast ved skolereformens oprindelige ordning	35
4.	Har ansøgt rammeforsøg, fået godkendt og skolebestyrelsen har sagt god for ordningen	33

Som led i undersøgelsen blev præsterne spurgt, hvorvidt der var indført rammeforsøg på de skoler, hvorfra de modtager konfirmander. 23% svarede ja til, at en eller flere af de skoler, som de samarbejder med om konfirmander, har indført rammeforsøg, mens 49% svarede nej til, at der var indført rammeforsøg. 23% svarede "ved ikke" til spørgsmålet.

I de tilfælde, hvor der ikke var indført rammeforsøg, blev præsterne desuden bedt om at angive årsagen. 27% svarede, at kommunen ikke havde søgt om tilladelse. 19% svarede at kommunen havde søgt, men ikke opnået (rettidig) tilladelse, og 6% svarede, at skolebestyrelsen ikke havde ønsket at benytte muligheden for rammeforsøg. Også her var der en stor procentdel, der svarede "ved ikke"; i alt 48%.

Den høje andel af respondenter, der har svaret "ved ikke", enten til spørgsmål om rammeforsøg er indført, eller til årsagen til, at rammeforsøg ikke er indført, betyder, at datagrundlaget på disse områder er mindre omfattende. Der er således en indbygget usikkerhed i materialet i forhold til vurderingen af rammeforsøgets betydning.

¹⁵ Ifølge Folkekirkens Konfirmandcenter havde 72 af 98 kommuner ansøgt om rammeforsøg pr. 01.02. 2016.

¹⁶ Skemaet er udarbejdet af Finn Andsbjerg Larsen, Folkekirkens Konfirmandcenter.

Hvor kommunen har ansøgt og fået bevilliget rammeforsøg, og skolebestyrelsen har vedtaget at indgå i forsøget, skal der ske en forhandling om placeringen af konfirmationsforberedelsen. Forhandlingerne kan dels finde sted centralt på provsti-/kommunalt plan, dels mellem den enkelte skoleleder og præst. Ifølge undersøgelsen har provstiet varetaget forhandlingerne i 19% af tilfældene, mens placeringen har været forhandlet individuelt med skoleledelsen i 81% af tilfældene. 40% af besvarelserne tilkendegiver, at forhandlingerne med skolen har påvirket samarbejdet mellem skole og kirke positivt eller meget positivt, mens kun 7% tilkendegiver, at forhandlingerne har påvirket samarbejdet negativt eller meget negativt. 53% giver udtryk for, at der ikke har været nogen ændring i samarbejdet som følge af forhandlingerne.

Sammenfatning:

Af de 1212 præster, der besvarede undersøgelsen, underviste 89% konfirmander i 2015-16. Heraf oplyste 93% at et eller flere hold kom fra folkeskolen. Varigheden af forløbet er i 96% af tilfældene 6-8 måneder. Både med hensyn til indførelse af rammeforsøg og eventuelle årsager til at forsøg ikke er indført viser besvarelserne en manglende viden herom. En fjerdedel af respondenterne svarer, at de ikke ved, om der er indført rammeforsøg på den lokale skole. Når det gælder årsager til at forsøget ikke er indført, svarer halvdelen, at de ikke ved det.

3.2 Undersøgelsens hovedresultater

3.2.1 Lektionsfordeling og tidsmæssig placering af konfirmationsforberedelsen

For at få et overblik over, hvordan undervisningslektionerne var fordelt hen over forløbet før og efter skolereformen, bad vi præsterne indplacere de enkelte lektioner¹⁷ i forskellige kategorier, som både omfattede kontinuerlige forløb og mere kompakte undervisningsformer.

Besvarelserne viste et fald i den kontinuerlige undervisning, som både omfatter de traditionelle morgentimer og den ugentlige eftermiddagsundervisning, som blev modsvaret af mindre stigninger i hhv. antallet af lektioner placeret som hele og halve dage samt som undervisning efter skoletid. Som Tabel 1 viser, er der først og fremmest tale om en omstrukturering inden for skoleskemaet. Den kontinuerlige undervisning udgør dog fortsat den langt hyppigste undervisningsform, ligesom reformen tilsyneladende ikke har medført nævneværdig stigning i mere kompakte forløb som hele uger eller weekends:

¹⁷ Svarende til anordningens bestemmelser valgte vi i undersøgelsen at operere med lektioner à 45 min frem for timer. Dette var udtrykkeligt præciseret i spørgeskemaet.

Tabel 1: Fordelingen af lektioner på hovedkategorier

Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori	Antal lektioner		Procent	
	Før reformen	2015-16	Før reformen	2015-16
placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen	36.505	34.605	71%	60%
på halve skoledage	1.337	2.720	3%	5%
på halve dage i weekender eller på fridage	1.176	1.771	2%	3%
på hele skoledage	5.002	7.399	10%	13%
på hverdage efter skoletid	3.307	5.973	6%	10%
på hele dage i weekender eller på fridage som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning	263	440	1%	1%
på weekend/lejr med overnatning	2.480	2.829	5%	5%
Antal lektioner i alt	51.224	57.648	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	924	1.025		
Gennemsnitligt antal lektioner pr. hold	55	56		

Note 1: Af hensyn til χ^2 testens mangler når det gælder håndtering af meget store antal observationer, har vi som beskrevet i afsnit 2.2, foretaget en nedskrivning af datamængden forud for testen. I den aktuelle tabel sker det ved at dividere antallet af lektioner i de enkelte celler med summen af det samlede antal lektioner ($51.224 + 57.648 = 108.872$) og gange dette tal med 1000. Antallet af lektioner i hver celle bliver med andre ord divideret med 108,872, inden testen foretages. Dette er tydeliggjort i noten til denne og de følgende tabeller ved bemærkning om, at χ^2 test er baseret på 1000 lektioner resulterer i $p=0,XXX$.

Note 2: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner resulterer i $p = 0,024$.

Præsterne blev også bedt om at indplacere de kontinuerlige lektioner i forhold til et dagskema. Besvarelserne viste en halvering af lektioner placeret i tidsrummet kl 8-10, fra før reformen til skoleåret 2015-16, og mere end en fordobling lektioner mellem kl 14 og 16. Mens de kontinuerlige lektioner fortsat er i klart overtal, har reformerne altså haft følger for den tidsmæssige placering af disse, som det ses af Tabel 2:

Tabel 2: Fordelingen af lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret

Antal lektioner à 45 minutter i alt i anførte tidsrum	Antal lektioner		Procent	
	Før reformen	2015-16	Før reformen	2015-16
8.00-10.00	25.482	14.685	70%	38%
10.00-14.00	3.391	4.093	9%	11%
14.00-15.00	2.846	8.157	8%	21%
15.00-16.00	2.704	7.998	7%	21%
Efter 16.00	2.186	3.865	6%	10%
Antal lektioner i alt	36.609	38.798	100%	101%
Antal hold, der indgår i beregningen	883	993		
Gennemsnitligt antal lektioner i de anførte tidsrum pr. hold	41	39		

Note: En chi²-test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i p < 0,001.

Sammenfatning:

Reformen har medført et fald i antallet af lektioner, der er placeret som ugentlige morgen- eller eftermiddagstimer. Til gengæld er antallet af lektioner, der er placeret på halve eller hele skoledage eller på hverdage uden for skoletiden, steget. Samlet set udgør de kontinuerlige lektioner stadig den langt hyppigste undervisningsform. Andelen af lektioner placeret i weekender eller på fridage er stort set uændret. Reformen har også medført, at antallet af lektioner i tidsrummet 8-10 er omtrent halveret, mens antallet af lektioner i tidsrummet 14-16 er næsten tredoblet.

3.2.2 Betydning af rammeforsøg for lektionsfordeling

Et af de spørgsmål, som undersøgelsen skulle besvare, var, hvorvidt deltagelse i rammeforsøget har betydning for lektionsfordelingen og den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen. Sammenholder man lektionsfordelingen og lokal indførelse af rammeforsøg, som det sker i Tabel 3, viser det sig, at der er en sammenhæng. Hvor der ikke er indført rammeforsøg, er andelen af lektioner placeret som kontinuerlig undervisning mindre, og procentdelen af lektioner placeret på halve dage i weekender eller fridage eller på hverdage efter skoletid større end for skoler, der har indført rammeforsøg:

Tabel 3: Fordelingen af lektioner på hovedkategorier i 2015-16 med og uden rammeforsøg

Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori	Rammeforsøg?		Rammeforsøg?	
	Ja	Nej	Ja	Nej
placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen	9.088	18.277	63%	59%
på halve skoledage	923	1.274	6%	4%
på halve dage i weekender eller på fridage	308	1.081	2%	4%
på hele skoledage	1.930	3.721	13%	12%
på hverdage efter skoletid	796	3.835	6%	12%
på hele dage i weekender eller på fridage som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning	506	877	4%	3%
på weekend/lejr med overnatning	104	277	1%	1%
på weekend/lejr med overnatning	701	1.470	5%	5%
Antal lektioner i alt	14.356	30.812	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	254	536		
Gennemsnitligt antal lektioner pr. hold	57	57		

Note 1: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p = 0,036$.

Note 2: I tabellen indgår kun de hold, hvor der enten er svaret nej eller et entydigt ja til, at der er indført rammeforsøg på den eller de skoler, hvorfra respondenterne har haft deltagelse i konfirmationsforberedelse i 2015-16. Hold, hvor svaret er ved ikke eller ja på nogle, men ikke alle de skoler, hvor der har været konfirmationsforberedelse, indgår ikke i opgørelsen.

Forskellen mellem hold med og uden rammeforsøg kommer også til udtryk i placeringen af de kontinuerlige lektioner. Tabel 4 viser, at hvor der ikke er indført rammeforsøg, er en mindre procentdel af undervisningen placeret på det traditionelle undervisningstidspunkt mellem kl 8 og 10, mens en større del af lektionerne er placeret efter kl 15 sammenlignet med skoler, der har indført rammeforsøg:

Tabel 4: Fordelingen af lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret i 2015-16 med og uden rammeforsøg

Antal lektioner à 45 minutter i alt i anførte tidsrum	Rammeforsøg?		Rammeforsøg?	
	Ja	Nej	Ja	Nej
8.00-10.00	4274	7203	43%	35%
10.00-14.00	1174	2081	12%	10%
14.00-15.00	2130	4341	21%	21%
15.00-16.00	1937	4700	19%	23%
Efter 16.00	468	2529	5%	12%
Antal lektioner i alt	9.983	20.854	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	249	518		
Gennemsnitligt antal lektioner i de anførte tidsrum pr. hold	40	40		

Note: En chi²-test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i p = 0,001.

Sammenfatning:

De steder, hvor der er indført rammeforsøg, er flere lektioner placeret som ugentlige lektioner hen over året eller på halve skoledage, sammenlignet med steder, hvor der ikke er rammeforsøg. Hvor der er rammeforsøg er der omvendt også færre lektioner, der er placeret på hverdage uden for skoletiden eller på halve dage i weekender eller fridage.

Rammeforsøget har også betydning for tidspunktet for de ugentlige lektioner. De steder, hvor der er indført rammeforsøg, er der flere lektioner i tidsrummet 8-10, og omvendt færre i tidsrummet efter kl 15.

3.2.3 Sammenhænge mellem lektionsfordeling /tidsmæssig indplacering og sted for forhandlinger

Et andet spørgsmål, som undersøgelsen skulle afklare, var, hvordan den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen var blevet forhandlet på plads, og hvorvidt der var forskel på, om forhandlingen fandt sted centralt mellem provstiet og det kommunale skolesystem som helhed, eller om der var tale om lokale forhandlinger mellem de enkelte præster og skoleledere.

Som Tabel 5 viser, er den eneste forskel en svagt højere andel af hele dage i de tilfælde, hvor forhandlingerne er foregået centralt. Den statistiske sammenhæng er dog forholdsvist svag. Hvordan forhandlingerne er foregået lader med andre ord ikke til at have nævneværdig betydning for undervisningens struktur:

Tabel 5: Fordelingen af lektioner på hovedkategorier i 2015-16 afhængig af, hvordan den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen er blevet forhandlet på plads

Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori	Forhandling fandt sted		Forhandling fandt sted	
	i provstiet	med den enkelte skoleleder	i provstiet	med den enkelte skoleleder
placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen	5871	26183	61%	61%
på halve skoledage	342	2156	4%	5%
på halve dage i weekender eller på fridage	274	1268	3%	3%
på hele skoledage	1462	5518	15%	13%
på hverdage efter skoletid	924	4223	10%	10%
på hele dage i weekender eller på fridage	292	1237	3%	3%
som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning	72	299	1%	1%
på weekend/lejr med overnatning	437	2243	5%	5%
Antal lektioner i alt	9.674	43.127	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	166	777		
Gennemsnitligt antal lektioner pr. hold	58	56		

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p = 0,984$.

Som Tabel 6 viser, lader det derimod til at have betydning for den tidsmæssige placering af den kontinuerlige undervisning, om forhandlingerne er foregået centralt eller lokalt. I de tilfælde, hvor placeringen er forhandlet lokalt, er der en lavere andel af disse lektioner, som er placeret i tidsrummet 8-10 end i de tilfælde, hvor forhandlingen er sket i provstiet. Tilsvarende er der en højere andel af den kontinuerlige undervisning, der er placeret senere på dagen i de tilfælde, hvor forhandlingerne er sket lokalt, sammenlignet med de tilfælde, hvor forhandlingerne har fundet sted centralt i provstiet:

Tabel 6: Fordelingen af lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret i 2015-16 afhængig af, hvordan den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen er blevet forhandlet på plads

Antal lektioner à 45 minutter i alt i anførte tidsrum	Forhandling fandt sted		Forhandling fandt sted	
	i provstiet	med den enkelte skoleleder	i provstiet	med den enkelte skoleleder
8.00-10.00	3264	10660	51%	36%
10.00-14.00	492	3412	8%	11%
14.00-15.00	1000	6729	16%	23%
15.00-16.00	1081	6367	17%	21%
Efter 16.00	523	2506	8%	8%
Antal lektioner i alt	6.360	29.674	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	161	757		
Gennemsnitligt antal lektioner i de anførte tidsrum pr. hold	40	39		

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p = 0,004$.

Sammenfatning:

Det har ikke nævneværdig betydning for undervisningens overordnede struktur, om placeringen er forhandlet centralt for provstiet eller lokalt mellem den enkelte præst og skoleleder. Derimod har det betydning for tidspunktet for lektionerne. De steder, hvor forhandlingerne har fundet sted centralt for provstiet, er flere lektioner placeret i tidsrummet 8-10, og færre i tidsrummet 10-16, sammenlignet med de steder, hvor forhandlingerne har fundet sted lokalt.

3.2.4 Sammenhænge mellem fordeling og tidsmæssig placering af lektioner og urbaniseringsgrad

Et sidste hovedspørgsmål, som undersøgelsen skulle afklare, var, hvorvidt der gør sig geografiske og/eller sociodemografiske forskelle gældende i placeringen af konfirmationsforberedelsen. Som målestok for dette valgte vi sognets urbaniseringsgrad, som kan udtrykkes ved hjælp af størrelsen på den største by i det sogn, hvor konfirmationsforberedelsen foregår.

Som Tabel 7 viser, skiller hovedstadsområdet sig ud fra alle de øvrige på stort set alle områder. Det gælder ikke mindst andelen af lektioner, der er placeret som kontinuerlig undervisning, der er markant lavere, og andelen af lektioner placeret på hverdage efter skoletid, henholdsvis på hele dage i weekender eller på fridage, der forekommer op til tre gange så hyppigt i hovedstadsområdet som i det øvrige land.

Herudover viser tabellen, at andelen af lektioner, der er placeret på hele skoledage, er højere i sogne med under 200 indbyggere i den største by end i sogne med flere indbyggere. Set i forhold til hovedstadsområdets særstatus i forhold til tilrettelæggelse af konfirmationsforberedelsen, er resultatet ikke overraskende. Ikke desto mindre er det nødvendigt at tage forbehold for, at forskellene kan være såvel mindre som større end det resultat, tabellen viser, som følge af, at hovedstadsområdet ifølge bortfaldsanalysen er underrepræsenteret i undersøgelsen:

Tabel 7: Fordelingen af lektioner på hovedkategorier i 2015-16 efter sognets urbaniseringsgrad¹⁸

Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori	Urbaniseringsgrad					Hovedstadsområdet
	Under 200	200-999	1.000-4.999	5.000-49.999	50.000+ ¹⁹	
placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen	60%	60%	59%	65%	62%	53%
på halve skoledage	4%	5%	5%	6%	4%	1%
på halve dage i weekender eller på fridage	2%	3%	3%	2%	3%	4%
på hele skoledage	17%	12%	15%	12%	13%	7%
på hverdage efter skoletid	9%	8%	9%	7%	10%	24%
på hele dage i weekender eller på fridage	1%	3%	3%	2%	3%	8%
som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning	1%	1%	1%	1%	0%	0%
på weekend/lejr med overnatning	5%	7%	6%	5%	4%	2%

¹⁸ Defineret som antal indbyggere i den største by i sognet. Definitionen er nærmere beskrevet i Rasmussen 2015, side 20f.

¹⁹ Ikke hovedstadsområdet

Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	71	167	201	331	126	114
Antal hold i pct.	7%	17%	20%	33%	12%	11%

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p = 0,004$.

Forskellen mellem hovedstadsområdet og det øvrige land kommer også til udtryk når det gælder den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen. Således viser Tabel 8, at det kun er 7% af de kontinuerlige lektioner i hovedstadsområdet, der er placeret i tidsrummet 8-10. Forskellen til det øvrige land kommer tilsvarende til udtryk i, at over 70% af den kontinuerlige undervisning i hovedstadsområdet finder sted efter kl 15. Det er dog også på dette område nødvendigt at tage forbehold for, at materialet på grund af hovedstadsområdets underrepræsentation ikke nødvendigvis er dækkende:

Tabel 8: Fordelingen af lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret i 2015-16 efter sognets urbaniseringsgrad

Antal lektioner à 45 minutter i alt i anførte tidsrum	Sognets urbaniseringsgrad					Hovedstadsområdet
	Under 200 indbyggere	200-999 indbyggere	1.000-4.999 indbyggere	5.000-49.999 indbyggere	50.000+ indbyggere ²⁰	
8.00-10.00	41%	39%	39%	46%	39%	7%
10.00-14.00	9%	12%	11%	11%	11%	6%
14.00-15.00	25%	22%	23%	21%	19%	15%
15.00-16.00	21%	21%	19%	18%	21%	30%
Efter 16.00	4%	6%	7%	5%	9%	41%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	71	162	198	321	118	110
Antal hold i pct.	7%	17%	20%	33%	12%	11%

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p < 0,001$

²⁰ Ikke hovedstadsområdet

Sammenfatning:

Konfirmationsforberedelsens struktur i Københavnsområdet adskiller sig fra det øvrige land, idet der er færre lektioner placeret som ugentlig undervisning og som hele skoledage, og flere lektioner uden for skoletiden og i weekender. Når det gælder tidspunktet, skiller Københavnsområdet sig ud med langt færre timer i tidsrummet 8-10, og tilsvarende langt flere i tidsrummet efter kl 15 sammenlignet med det øvrige land. Resultaterne skal dog tages med et vist forbehold på grund af den lavere svarprocent i hovedstaden.

3.3 Modeller for undervisningens struktur

3.3.1 Modeller for kombination af lektioner

På baggrund af de otte forskellige hovedkategorier, der beskriver fordelingen af lektioner, kan der opstilles nogle fordelingsmodeller, der viser, hvordan lektionerne er kombineret, og hvor udbredte hver af disse modeller er i 2015-2016 i forhold til før reformen.

Modellerne kan ses som et supplement til Tabel 1 og Tabel 2, som giver et overblik over, hvordan lektionerne er fordelt på de forskellige kategorier eller blokke, når alle hold betragtes under ét. Derimod siger Tabel 1 og 2 intet om, hvordan blokkene er kombineret på de enkelte hold. Da dette konkret kan ske på flere hundrede forskellige måder, har vi valgt at samle disse i nogle få hovedgrupper, som vi kalder modeller, og som viser den overordnede struktur i, hvordan blokkene er kombineret på holdene.

De 8 hovedkategorier for fordeling af lektioner er som tidligere nævnt:

1. placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen
2. på halve skoledage
3. på halve dage i weekender eller på fridage
4. på hele skoledage
5. på hverdage efter skoletid
6. på hele dage i weekender eller på fridage
7. som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning
8. på weekend/lejr med overnatning²¹

²¹ Til formålet er det beregnet, hvor stor en procentdel af et givent holds lektioner der er placeret i hver af de otte hovedkategorier. Herefter er procentfordelingerne på hver kategori inddelt i tre grupper, der er bestemt således, at der for skoleåret 2015-16 indgår tilnærmelsesvis lige mange hold i hver gruppe. For den første kategori viser det sig eksempelvis, at 33% af holdene har placeret under 60% af lektionerne kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen, 34% af holdene har placeret 60-80% af alle deres lektioner i denne kategori, mens de resterende 33% har placeret over 80% af samtlige lektioner i denne kategori. Denne tredeling er forsøgt gennemført for alle otte hovedkategorier, men det viser sig, at opdelingen ikke har kunnet gennemføres for kategorierne 2, 3, 6, 7 og 8. Grunden til dette er, at der er så få lektioner i disse kategorier, at de procentvis udgør meget tæt ved 0% af de enkelte holds lektioner. Konsekvensen af dette bortfald er, at analysen af strukturen bliver forholdsvis enkel, da den kun skal tage højde for kategorierne 1, 4 og 5. At også "lektioner på weekend/lejr med overnatning", der iflg Tabel 1 udgjorde 5% af alle lektionerne, ender nede omkring 0% pr. hold i disse beregninger, kan skyldes, at hold med ekstremt mange lektioner er udelukket fra disse beregninger, jf. noten til Tabel 9 om, at beregningerne alene bygger på hold med 40 til 90 lektioner.

På grund af et meget lavt antal lektioner i kategorierne 2, 3, 6, 7 og 8 (jf. note 21), giver det ikke mening at inddrage disse i modellerne. Dvs. at i oversigten over mulige kombinationer er det kun følgende kategorier, der indgår i modelberegningen:

1. placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen
4. på hele skoledage
5. på hverdage efter skoletid

For at kunne belyse den strukturelle forskydning fra situationen før skolereformen til skoleåret 2015-16, er oplysningerne om holdene fra før skolereformen blevet inddelt efter nøjagtig de samme kriterier som for skoleåret 2015-16. Resultatet fremgår af Tabel 9. For klarhedens skyld er der efter beskrivelsen af hver model angivet to eksempler på, hvordan den pågældende model kan se ud i praksis:

Tabel 9: Strukturen for lektionernes fordeling på tre hovedkategorier²²:

Antal hold i pct. af alle hold	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
Før reformen	40%	9%	5%	4%	3%	8%
2015-16	23%	11%	9%	9%	8%	3%
Kontinuerligt som 1-2 lektioner ad gangen						
Under 60%			X	X	X	
60 – 80%		X				
81+%	X					X
Hele skoledage						
0%	X			X		
0,1 – 15%						X
16+%		X	X		X	
Hverdage efter skoletid						
0%	X	X	X			X
0,1 – 3,4%						
3,5+%				X	X	

²² Som eksempel på, hvordan Tabel 9 læses, udtrykker model 1, at samtlige lektioner er placeret som kontinuerlig undervisning. Dette ses ved, at model 1 har 0% af sine lektioner placeret på hverdage efter skoletid og 0% af sine lektioner placeret på hele skoledage. Det betyder, at X'et ved '81+%' må indeholde samtlige lektioner. For model 1 gælder det derfor, at '81+%' i realiteten betyder 100%. Dette er dog ikke tilfældet for model 6, som også har et X ved '81+%', idet model 6 også har lektioner på hele skoledage. Model 6 indeholder nemlig alle de hold, som har 0,1% – 15% af deres sektioner på hele skoledage.

Note: Modellerne er alene beregnet ud fra de hold, der havde 40-90 lektioner. Det drejer sig om 700 hold før skolereformen og 784 for skoleåret 2015-16. Begrundelsen for, at vi holder os til dette "normalområde", er, at et ekstremt (højt eller lavt) antallet lektioner kan føre til en usædvanlig procentfordeling mellem de otte hovedkategorier, som kan fortegne billedet af de væsentlige strukturelle mønstre i materialet.

Som tabellen viser, indebærer model 1, at alle lektionerne er placeret som kontinuerlig undervisning. Denne model var den hyppigst forekommende før reformen med tilslutning fra 40% af holdene. Det er den forsat, men nu kun med 23% af holdene.

Eksempel 1:

7.A på Åkøbing skole har konfirmationsforberedelse onsdag fra kl 8 til 9.30 hver uge fra sidst i august frem til slutningen af april, dog undtaget skoleferierne; i alt 56 lektioner.

Eksempel 2:

7.B på Øby skole har konfirmationsforberedelse tirsdag fra kl 14.30 til 16.00 fra august til november, og igen fra februar til maj; i alt 48 lektioner.

Model 2 indebærer, at 60-80% af lektionerne er placeret som kontinuerlig undervisning, og at mindst 16% af lektionerne er placeret på hele skoledage. Denne model var den næsthypigst forekommende før reformen, hvor den havde tilslutning fra 9% af holdene. Det er den forsat, og er nu steget til 11% af holdene.

Eksempel 1:

7.A på Åkøbing skole har konfirmationsforberedelse 21 onsdage fra kl 8 til 9.30 mellem august og april, i alt 42 lektioner. Hertil kommer to hele dage à 7 timer, som giver 14 lektioner; i alt 56 lektioner.

Eksempel 2:

7.B på Øby skole har konfirmationsforberedelse 15 tirsdage fra kl 14.30 til 16.00; i alt 30 lektioner. Hertil kommer tre hele dage à 7 timer, som giver 21 lektioner; i alt 51 lektioner.

Model 3 indebærer, at under 60% af lektionerne er placeret som kontinuerlig undervisning, og at mindst 16% af lektionerne er placeret på hele skoledage. Denne model er steget fra 5% før reformen til 9% i 2015-16.

Eksempel 1:

7.A på Åkøbing skole har konfirmationsforberedelse 12 onsdage fra kl 8 til 9.30 mellem august og december, i alt 24 lektioner. Hertil kommer fire hele dage à 7 timer, som giver 28 lektioner; i alt 52 lektioner.

Eksempel 2:

7.B på Øby skole har konfirmationsforberedelse 8 tirsdage fra kl 14.30 til 16.00 mellem august og april; i alt 16 lektioner. Hertil kommer fem hele dage spredt ud over året à 7 timer, som giver 35 lektioner; i alt 51 lektioner.

Model 4 indebærer, at under 60% af lektionerne er placeret som kontinuerlig undervisning, og at mindst 3,5% af lektionerne er placeret på hverdage efter skoletid. Denne model er steget fra 4% før reformen til 9% i 2015-16.

Eksempel 1:

7.A på Åkøbing skole har konfirmationsforberedelse 14 onsdage fra kl 8 til 9.30 mellem august og december, i alt 28 lektioner. Hertil kommer 14 onsdage fra januar til maj fra kl 16-17.30, som giver 28 lektioner; i alt 56 lektioner.

Eksempel 2:

7.B på Øby skole har konfirmationsforberedelse 12 tirsdage fra kl 16-17.30 mellem august og november; i alt 24 lektioner. Hertil kommer syv samlinger i foråret fra kl 17-21, som giver 28 lektioner; i alt 52 lektioner.

Model 5 indebærer, at under 60% af lektionerne er placeret som kontinuerlig undervisning, og at mindst 16% af lektionerne er placeret på hele skoledage, mens mindst 3,5% af dem er placeret på hverdage efter skoletid. Denne model er steget fra 3% før reformen til 8% i 2015-16.

Eksempel 1:

7.A på Åkøbing skole har konfirmationsforberedelse 12 onsdage fra kl 8 til 9.30 mellem august og december, i alt 24 lektioner. Hertil kommer to hele dage à 7 timer, som giver 14 lektioner, og tre aftener fra 17-21, som giver 12 lektioner; i alt 50 lektioner.

Eksempel 2:

7.B på Øby skole har konfirmationsforberedelse 8 tirsdage fra kl 14.30 til 16.00 mellem august og april; i alt 16 lektioner. Hertil kommer to hele dage à 7 timer, som giver 14 lektioner; og fem aftener fra 17-21, som giver 20 lektioner; i alt 50 lektioner.

Model 6 indebærer, at mindst 80% af lektionerne er placeret som kontinuerlig undervisning, og at op til 15% af lektionerne er placeret på hele skoledage. Denne model er i lighed med model 1 faldet; fra 8% før reformen til 3% i 2015-16.

Eksempel 1:

7.A på Åkøbing skole har konfirmationsforberedelse 23 onsdage fra kl 8 til 9.30 mellem august og april, i alt 46 lektioner. Hertil kommer en hel dag à 7 timer, som giver 7 lektioner; i alt 53 lektioner.

Eksempel 2:

7.B på Øby skole har konfirmationsforberedelse 24 tirsdage fra kl 14.30 til 16.00; i alt 48 lektioner. Hertil kommer to hele dage à 7 timer, som giver 14 lektioner; i alt 62 lektioner.

Som det fremgår af tabellen, har konfirmationsforberedelsens struktur ændret sig som følge af reformen. Der er således en markant forskel mellem situationen før reformen, hvor 40% af holdene havde hele konfirmationsforberedelsen placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen, og skoleåret 2015-16, hvor dette kun gælder for 23% af holdene.

Sammenfatning:

Andelen af hold, der har hele undervisningen placeret som kontinuerlige lektioner, er faldet fra 40% før reformen til 23% i 2015-16. Denne model er dog fortsat den mest almindelige model for undervisningen. Herudover er der sket en stigning i antallet af hold, der ved siden af den kontinuerlige undervisning har en væsentlig andel af undervisningen placeret på hele dage eller på hverdage efter skoletid.

3.3.2 Modeller for placering af den kontinuerlige undervisning

På samme måde som fordelingen af lektioner som helhed kan opstilles i nogle overordnede strukturer, kan fordelingen af de kontinuerlige lektioner opstilles i forhold til nogle overordnede modeller. Som besvarelserne viste, er der med reformen sket en halvering af lektioner placeret mellem 8.00 og 10.00, og mere end en fordobling af lektionerne mellem 14.00 og 16.00. Ved at foretage en opdeling på tidsrum for skoleåret 2015-16 som ovenfor og sammenholde den med situationen før reformen, når man frem til følgende resultat, som i Tabel 10 viser fordelingen af den kontinuerlige undervisning før og efter skolereformen²³. Bemærk, at hele og halve dage, weekends og undervisning på fridage ikke indgår i tabellen:

Tabel 10: Fire modeller over de kontinuerligt fordelte lektioners struktur i forhold til fem tidsrum

Antal hold i pct. af alle hold	Model		Model		Model 5	Model 6
	Model 1	2	Model 3	4		
Før reformen	55,0%	6,3%	2,7%	6,0%	0,2%	4,2%
2015-16	19,5%	15,1%	4,1%	4,0%	3,9%	1,9%
8.00-10.00						
0%		X	X			X
1 – 58%					X	
59+%	X			X		
10.00-14.00						
0%	X	X	X		X	
1 – 3%						
4+%				X		X
14.00-15.00						
0%	X		X	X		X
1 – 28%					X	
29+%		X				
15.00-16.00						
0%	X			X		X
1 – 26%					X	
27+%		X	X			
Efter 16.00						
0%	X	X		X	X	X
1+%			X			

²³ Procentfordelingerne på hvert tidsrum er forsøgt inddelt i tre grupper, der er bestemt således, at der for skoleåret 2015-16 indgår tilnærmelsesvis lige mange hold i hver gruppe. Dette er lykkedes for de fire første tidsintervaller, mens det for kategorien 'efter 16.00' kun kunne lade sig gøre at inddele denne i to grupper. Da alle fem tidsrum indgår i modellerne, bliver de noget mere komplicerede, end vi så i Tabel 9.

- Note 1: Modellerne er alene beregnet ud fra de hold, der havde 20-65 lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen. Det drejer sig om 662 hold før skolereformen og 748 for skoleåret 2015-16.
- Note 2: Et X betyder, at den givne model har den anførte procentdel af sine lektioner i det pågældende tidsrum. For at tydeliggøre, hvilke tidsrum, der er gældende for den enkelte model, er markeringerne X forstørret for de tidsrum, hvor den givne model rent faktisk har lektioner (dvs. at X'et er placeret i en række, der ikke er 0%).

Som tabellen viser, er model 1 kendetegnet ved, at samtlige kontinuerlige lektioner er placeret i tidsrummet 8.00-10.00. Denne model er fortsat den mest udbredte, men er faldet fra at omfatte 55% af holdene før skolereformen, til skoleåret 2015-16, hvor den kun gælder for 19,5% af holdene.

Model 2 er kendetegnet ved, at samtlige kontinuerlige lektioner befinder sig i tidsrummet fra kl. 14.00-16.00. Det er den næst hyppigst forekommende model, og den er blevet markant mere udbredt efter skolereformen, da dens andel af holdene er steget fra 6,3% til 15,1%.

Model 3, der er kendetegnet ved, at alle de kontinuerlige lektioner ligger efter kl. 15.00 og endda også i visse tilfælde efter kl. 16.00, er steget fra 2,7 til 4,1%. Denne model er rykket frem fra en fjerdeplads før reformen til en tredjeplads efter reformen.

Model 4 er kendetegnet ved at alle kontinuerlige lektioner er placeret i tidsrummet 8-14. Denne model, der med 6% var den tredje hyppigst forekommende model før reformen, er for skoleåret 2015-16 faldet til 4%.

Model 5, der er kendetegnet ved at have op til 58% af de kontinuerlige lektioner placeret i tidsrummet 8-10 og de resterende i tidsrummet 14-16, er gået fra at være næsten ikke-eksisterende før reformen til at omfatte 3,9% af holdene.

Model 6 er kendetegnet ved, at samtlige kontinuerlige lektioner er placeret i tidsrummet kl. 10-14. Udbredelsen af denne model er cirka halveret efter skolereformens indførelse.

Sammenfatning:

Andelen af hold, der har alle kontinuerlige lektioner placeret i tidsrummet 8-10, er faldet fra 55% før reformen til 19,5% i 2015-16. Samtidig er antallet af hold, der har alle kontinuerlige lektioner placeret i tidsrummet efter kl 14, steget fra i alt 9% til 19,2%. I skoleåret 2015-16 var antallet af hold, der havde alle kontinuerlige lektioner placeret efter kl 14 dermed på niveau med det antal, der havde al kontinuerlige undervisning placeret før kl 10.

3.4 Kommentarer til reformens konsekvenser for konfirmationsforberedelsen

I forbindelse med besvarelsen af spørgeskemaet havde præsterne mulighed for at tilkendegive, om de oplevede at reformen havde haft nogen påvirkning på deres undervisning ved at besvare spørgsmålet: *Har skolereformen medført ændringer (positive og/eller negative) for din konfirmationsforberedelse og i så fald hvordan?* 488 af respondenterne benyttede sig af denne mulighed.

Det er i læsningen af svarene vigtigt at være opmærksom på, at de svar, der indkom på spørgsmålet, ikke nødvendigvis er repræsentative for gruppen som helhed. Svarene udtrykker den enkelte præsts oplevelse og står for vedkommendes egen regning. Ikke desto mindre giver de et betydningsfuldt indblik i, hvad de pågældende respondenter har oplevet som positivt eller negativt i forbindelse med skolereformen for deres egen undervisnings vedkommende.

Svarene viser imidlertid også, at det ikke er alle steder, skolereformen har medført ændringer. En del svarer således, at timefordelingen er stort set uændret før og efter reformen. For dem, der giver udtryk for, at reformen har medført ændringer, kan svarene for hovedpartens vedkommende rubriceres under følgende hovedoverskrifter: Konsekvenser for undervisningens form/struktur, didaktiske konsekvenser, konsekvenser for præstens øvrige arbejde og aktiviteter ved kirken, og konsekvenser for samarbejdet med skolen. I det følgende skal vi kort se nærmere på, hvilke områder, præsterne i bemærkningerne udpeger som positive og negative konsekvenser af reformen.

3.4.1 Undervisningens form og struktur

Som nævnt er det ikke alle respondenter, der giver udtryk for, at skolereformen har medført faktuelle ændringer for deres konfirmationsforberedelse. Hovedparten af de besvarelser, der handler om formen og strukturen for undervisningen, viser dog, at reformen faktisk har haft betydning for det tidsrum, hvori undervisningen kan foregå. Ud over at flere bemærker, at lektionerne er blevet placeret i ydertimer (før kl 8 og efter 15), peger besvarelserne dels på, at dobbeltlektionerne nogle steder er blevet erstattet af en enkelt klokkeperiode, dels at forløbet stykkes sammen af uens perioder, hvor undervisningen f.eks. kan ligge om morgenen fra forløbets start frem til jul, og om eftermiddagen eller som halve eller hele dage fra jul og frem til konfirmationen. Besvarelserne peger også på, at processen med at finde en form på konfirmationsforberedelsen, som både kirken og skolen kan leve med, stadig er i sin vorden. Således bemærker en præst, at forløbet blev ændret både fra 2014-15 til 2015-16, og at det forventes lavet om igen frem mod 2016-17.

Det er dog ikke alle præster, der giver udtryk for, at reformen har betydet, at konfirmationsforberedelsen er tvunget ud af skoletiden. Nogle besvarelser peger på det modsatte, nemlig at konfirmationsforberedelsen er kommet inden for skoletiden som følge af reformen.

Det forhold, at forberedelsen ikke længere ligger i skoletiden, fremhæves af nogle som en fordel, fordi det giver forløbet sin egen profil i forhold til skolen. Andre peger imidlertid på, at det medfører en stærkere konkurrence med andre fritidsaktiviteter, når lektionerne ligger om eftermiddagen. Endelig påpeges det, at overgangene mellem forskellige placeringer, f.eks. fra morgen- til eftermiddagstimer, eller fra kontinuerlige lektioner til blokundervisning, virker forvirrende og giver mere fravær blandt konfirmanderne. Dette er ikke mindst problematisk, når forløbet bygges op omkring færre gange.

3.4.2 Didaktiske overvejelser

Bemærkningerne til konfirmationsforberedelsens form og struktur bekræfter, at reformen mange steder har haft indvirkning på rammerne for undervisningen. Hvordan respondenterne vurderer konsekvenserne af disse ændringer, er imidlertid forskelligt. En stor del af de præster, der har besvaret spørgsmålet, vurderer afkaldet på morgentimerne negativt, idet de oplever, at konfirmanderne er mere trætte og mindre læringsparate om eftermiddagen. Flere respondenter bemærker, at de har været nødt til at slække på det faglige indhold af undervisningen, fordi konfirmanderne er trætte og har svært ved at koncentrere sig, når de møder op efter en lang skoledag. For at modvirke dette fortæller flere om indførelse af mad- eller kageordninger betalt af menighedsrådet, som imidlertid også medfører en reduktion af tiden til undervisning, og opleves som medvirkende til en faglig svækkelse af konfirmationsforberedelsen.

Andre respondenter giver udtryk for, at det sociale samvær, der forbindes med eftermiddagstimerne, opleves positivt af konfirmanderne, og at placeringen om eftermiddagen eller uden for skoletid skaber mulighed for en anden type undervisning, som styrker konfirmationsforberedelsens egen profil. Flere giver desuden udtryk for, at skiftet fra morgen- til eftermiddagsundervisning giver anledning til kærlig didaktisk nytænkning med mere oplevelsesorienterede aktiviteter og mere kropslighed i undervisningen.

Noget lignende gør sig gældende i forbindelse med blokundervisning, som giver mulighed for at aktivere konfirmanderne og deltage i aktiviteter uden for huset, evt. i samarbejde med andre præster og konfirmandhold. Det nævnes her som positivt, at tilrettelæggelsen af undervisning på halve og hele dage giver mulighed for en større grad af fordybelse og en anden type relationer mellem præst og konfirmander end de kontinuerlige lektioner. Omvendt fremhæves det som negativt, at færre ugentlige møder går ud over kontinuiteten og opbygning af kendskab til konfirmanderne.

Enkelte respondenter nævner, at de som konsekvens af reformen i højere grad har måttet inddrage andre undervisere, frivillige og ansatte ved kirken, hvilket de har oplevet som positivt for undervisningen, men også arbejdskrævende.

3.4.3 Forholdet til andre aktiviteter

I flere af besvarelserne peges der på, at flytningen af konfirmationsforberedelsen fra morgen- til eftermiddagstimer skaber udfordringer i forhold til såvel præstens andre arbejdsopgaver som de ting, der i øvrigt foregår ved kirken. Det gælder ikke mindst præstens mulighed for at planlægge begravelser, men også brugen af kirkens lokaler til f.eks. ældremøder, som typisk finder sted om eftermiddagen. For nogle betyder det, at de i højere grad tager konfirmanderne ud af huset eller lægger en del af undervisningen i kirken. Andre fortæller, hvordan kirkens præster underviser konfirmandholdene sammen for at undgå at blokere kirkens lokaler alle ugens dage. En enkelt nævner desuden, at man har været nødt til at slå kirkens børnekonfirmandhold sammen for at få plads til dem efter at konfirmationsforberedelsen er rykket til om eftermiddagen. På positivsiden er der dog også præster, der nævner en større fleksibilitet og mere luft i hverdagen som følge af reformen.

3.4.4 Samarbejdet med skolen

Der er forskel på, hvordan respondenterne har oplevet konsekvenserne af reformen for samarbejdet med skolen. Nogle giver udtryk for, at forhandlingerne har været svære, og at samarbejdsklimaet mellem skole og kirke er anstrengt. Flere understreger imidlertid, at samarbejdet er forløbet positivt, og at forhandlingerne om reformen endda har betydet en styrket relation til skolens ledelse og mere indflydelse til kirken end tidligere. En præst fremhæver, at samarbejdet har fremmet forståelsen fra skolens side for, at konfirmationsforberedelse er mere end et fag. De knaster, der har været omkring samarbejdet, tilskrives for de flestes vedkommende ikke modstand mod kirken, men at skolen selv er presset; reformen har ifølge besvarelsenerne generelt medført mindre rum til fleksibilitet, også for skolen.

Reformen synes flere steder at have ansporet til nye former for samarbejde, enten i form af temadage, hvor konfirmandundervisningen søges tænkt ind som del af den understøttende undervisning i den åbne skole, eller hvor nogle af lærerne deltager i dele af konfirmationsforberedelsen. Et sted har konfirmationsforberedelsen været erstattet af kristendomskundskab for alle på det pågældende klassetrin.

Sammenfatning:

Kommentarerne til skolereformens konsekvenser peger i mange forskellige retninger og viser, hvordan konsekvenserne både kan opfattes positivt og negativt. De områder, hvor konsekvenserne især træder frem, drejer sig om den tidsmæssige placering af undervisningen, konfirmandernes læringsforudsætninger, samordning med andre aktiviteter ved kirken, og samarbejdet med skolen.

4 Resultater vedrørende børnekonfirmandundervisningen

4.1 Baggrundsoplysninger

Som nævnt i indledningen har tidligere undersøgelser af skolereformens konsekvenser ikke involveret børnekonfirmandundervisningen. Dette tilbud er heller ikke omfattet af rammeforsøget, som kun giver mulighed for at reducere skolens timetal i forbindelse med konfirmationsforberedelsen på 7.-8. klassetrin. Ikke desto mindre forekommer det relevant at inddrage børnekonfirmanderne i undersøgelsen. Dels er der også for 3. og 4. klassetrin tale om en udvidelse af undervisningstiden, som kan have betydning for placeringen af kirkens tilbud om børnekonfirmandundervisning²⁴. Dels kan det tænkes, at ændringerne af konfirmationsforberedelsen på 7.-8. klassetrin, f.eks. i forbindelse med skift fra morgen- til eftermiddagstimer, kan få direkte og indirekte betydning for børnekonfirmandundervisningen på grund af sammenfald i tidspunkter og adgang til kirkens lokaler. At dette er en reel mulighed, fremgår som nævnt²⁵ også af præsternes bemærkninger til reformens konsekvenser for konfirmationsforberedelsen.

I undersøgelsen stillede vi spørgsmålet ”Har der i skoleåret 2015-16 været tilbud om børnekonfirmandundervisning i et eller flere sogne i dit pastorat?” Af de 1212 præster, som besvarede spørgsmålet, svarede 774, dvs 64%, ja til dette. 47, dvs 4%, svarede, at der ikke havde været et sådant tilbud i pastoratet 2015-2016, men at der plejede at være det. I betragtning af, at det siden 2014 har været lovbehalet at give et sådant tilbud, kan det synes at være et lavt antal. En mulig grund kan være, at nogle af de præster, der ikke selv varetager undervisningen, ikke har fundet det relevant at besvare spørgsmålet. En anden grund kan eventuelt være, at tilbudet om børnekonfirmandundervisning udbydes fælles for flere sogne eller at man lokalt har valgt at give et andet tilbud, og at nogle præster derfor har undladt at besvare spørgsmålet.

I de tilfælde, hvor der ikke var tilbud om børnekonfirmandundervisning, blev præsterne bedt om at tilkendegive grundene til dette²⁶. De hyppigste begrundelser var manglende børn, valg af kristendomsformidling i form af skole-kirke-samarbejde, eller henvisning til praktiske problemer i forbindelse med skolereformen. Andre henviste til, at man havde valgt at samarbejde med andet pastorat om opgaven. Enkelte pegede på manglende økonomi eller alternativt godkendt tilbud.

De 774 respondenter, der har svaret ja til, at der i 2015-16 har været tilbud om børnekonfirmandundervisning i pastoratet, dækker over i alt 368 hold i skoleåret 2015-16, mod 304 hold før reformen²⁷. Forskellen mellem antallet af respondenter og antallet af hold afspejler, at der i mange sogne kun er tale om et enkelt hold, og at det derfor kun er én præst, der har besvaret for pastoratet som helhed.

Præsterne blev desuden bedt om at oplyse, på hvilket klassetrin, børnekonfirmandundervisningen finder sted. Her viste 3. klassetrin sig at være langt hyppigst forekommende med 92%, mod 9% til 4. klassetrin. For

²⁴ Udvidelsen er for 3. klassetrin fra 24,5 til 30 timer om ugen, og for 4. klassetrin fra 24,5 til 33 timer om ugen.

²⁵ Se ovenfor afsnit 3.4.3.

²⁶ I alt 120 præster angav grunde til, at der ikke var tilbud om børnekonfirmandundervisning.

²⁷ Stigningen fra før til efter reformen afspejler den nye lovgivning fra 2014, som gjorde tilbud om børnekonfirmandundervisning lovpligtigt.

undersøgelsen betyder det, at børnekonfirmandundervisningen kun i mindre omfang berøres af det udvidede timetal for 4. klassetrin.

Den typiske varighed af undervisningsforløbet er 3-4 måneder (46% af holdene), fulgt af forløb på 2 måneder (27%) og en mindre del, som oplyser kortere eller længere forløb. Den største gruppe af de præster, der er involveret i undervisningen, står selv for hovedparten af denne. 47% af de præster, der har besvaret spørgsmålet, varetager selv over 75% af denne. 93% af præsterne giver udtryk for, at ingen eller kun ganske få ophører med at gå til undervisningen.

Sammenfatning

Ud af de 1212 besvarelser omhandler 774, dvs 64%, også børnekonfirmandundervisning. Dette svarer til 368 hold før reformen mod 304 hold efter reformen. Over 90% af sognene tilbyder børnekonfirmandundervisning på 3. klassetrin. Ca halvdelen af holdene har et forløb på 3-4 måneder, mens ca ¼ har et forløb på 2 måneder. Ca halvdelen af de præster, der har besvaret spørgsmålene om børnekonfirmander, varetager selv mere end ¾ af undervisningen.

4.2 Undersøgelsens hovedresultater

4.2.1 Lektionsfordeling og tidsmæssig placering af børnekonfirmandundervisningen

For at få et overblik over, hvordan lektionerne i børnekonfirmandundervisningen var fordelt hen over forløbet før og efter reformen, bad vi også her præsterne indplacere de enkelte lektioner i forskellige kategorier, som både omfattede kontinuerlige forløb og mere kompakte undervisningsformer. Til forskel fra konfirmationsforberedelsen satte vi ikke formiddagsundervisning som en mulighed, idet børnekonfirmandundervisningen traditionelt har været placeret om eftermiddagen efter skoletid.

Som Tabel 11 viser, synes der at være et mindre fald i antallet af lektioner placeret kontinuerligt efter skoletid før og efter reformen, og tilsvarende en svag stigning i antallet af lektioner på hele og halve dage i weekender og fridage . Men som det fremgår af tabellens note 1, må denne sammenhæng betragtes som statistisk tilfældig:

Tabel 11: Fordelingen af lektioner på hovedkategorier

Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori	Antal lektioner		Procent	
	Før reformen	2015-16	Før reformen	2015-16
placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang på halve skoledage	6494	7395	86%	81%
på halve dage i weekender eller på fridage	122	191	2%	2%
på hele skoledage	141	317	2%	3%
på hele dage i weekender eller på fridage	539	668	7%	7%
som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning	139	290	2%	3%
på weekend/lejr med overnatning	88	148	1%	2%
	63	80	1%	1%
Antal lektioner i alt	7.586	9.089	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	304	368		
Gennemsnitligt antal lektioner pr. hold	25	25		

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p = 0,488$.

Præsterne blev også her bedt om at indplacere de kontinuerlige lektioner i forhold til et dagsskema. Som det fremgår af Tabel 12, er der en stærk statistisk sammenhæng mellem reformen og lektionernes placering. Reformen har med andre ord haft signifikant betydning for placeringen af de kontinuerlige lektioner. Der er således tale om cirka en halvering af andelen af lektioner fra kl. 12-13 og et meget stort fald i antallet af lektioner i tidsrummet 13-14, og tilsvarende stigning i antallet af lektioner i tidsrummet 15-16, i tidsrummet 14-15 og efter 16. Hertil kommer en stigning i antallet af lektioner placeret uden for disse tidsrum:

Tabel 12: Fordelingen af lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret

Antal lektioner à 45 minutter i alt i anførte tidsrum	Antal lektioner		Procent	
	Før reformen	2015-16	Før reformen	2015-16
12.00-13.00	322	143	5%	2%
13.00-14.00	2.010	622	32%	8%
14.00-15.00	2.501	3.429	40%	44%
15.00-16.00	784	2.349	13%	30%
Efter 16.00	77	246	1%	3%
Anden placering	561	1.054	9%	13%
Antal lektioner i alt	6.255	7.843	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	277	345		
Gennemsnitligt antal lektioner i de anførte tidsrum pr. hold	23	23		

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p < 0,001$

Sammenfatning:

Der er sket et markant fald i andelen af lektioner placeret i tidsrummet 12-14 fra i alt 37% før reformen til i alt 10% i 2015-16. Omvendt er der sket en stigning i antallet af lektioner placeret i tidsrummet 14-16 fra i alt 53% før reformen, til i alt 74% efter reformen. Det tilsyneladende fald i andelen af kontinuerlige lektioner må derimod betegnes som tilfældigt.

4.2.2 Sammenhænge mellem lektionsfordeling, tidsmæssig placering og urbaniseringsgrad

Med hensyn til fordelingen af lektioner sammenholdt med sognets urbaniseringsgrad er der, som Tabel 13 viser, en tendens til, at den andel af undervisningen, der er placeret som kontinuerlige lektioner, er størst i de mindst bebyggede sogne samt i sogne, hvis største by har mellem 1000 og 49.999 indbyggere, mens andelen af kontinuerlige lektioner er lavest i byer over 50.000 indbyggere og hovedstaden.

Når det gælder undervisning på halve dage i weekender og på fridage, skiller de mindst bebyggede sogne og hovedstaden sig ud med en større andel end de øvrige. Undervisning på hele skoledage forekommer hyppigst i sogne med byer mellem 200 og 4.999 indbyggere. Endelig er undervisning på samlede uger hyppigst i de store byer, mens undervisning på lejr kun forekommer i de største byer og hovedstadsområdet²⁸:

Tabel 13: Fordelingen af lektioner på hovedkategorier i 2015-16 efter sognets urbaniseringsgrad²⁹

Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori	Sognets urbaniseringsgrad					
	Under 200 indbyggere	200-999 indbyggere	1.000-4.999 indbyggere	5.000-49.999 indbyggere	50.000+ indbyggere ³⁰	Hovedstadsområdet
placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang	84%	79%	85%	84%	76%	77%
på halve skoledage	0%	5%	0%	2%	2%	4%
på halve dage i weekender eller på fridage	6%	2%	2%	4%	4%	7%
på hele skoledage	2%	11%	8%	5%	5%	3%
på hele dage i weekender eller på fridage	6%	2%	3%	4%	3%	4%
som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning	3%	1%	1%	1%	7%	0%
på weekend/lejr med overnatning	0%	0%	0%	0%	3%	5%

²⁸ Bemærk dog den usikkerhed, der er forbundet med underrepræsentationen af hovedstadsområdet.

²⁹ Defineret som antal indbyggere i den største by i sognet. Definitionen er nærmere beskrevet i Rasmussen 2015, side 20f.

³⁰ Ikke hovedstadsområdet

Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	31	78	85	109	39	24
Antal hold i pct.	8%	21%	23%	30%	11%	7%

Note 1: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p < 0,001$.

Når det gælder fordelingen af de kontinuerlige lektioner, som vist i Tabel 14, skiller hovedstaden sig ud med flere lektioner i tidsrummet 12.00-13.00, mellem 15.00 og 16.00 samt efter 16.00, og tilsvarende færre mellem 14.00 og 15.00 og på andre tidspunkter³¹.

Tabel 14: Fordelingen af lektioner placeret kontinuerligt hen over skoleåret i 2015-16 efter sognets urbaniseringsgrad

Antal lektioner à 45 minutter i alt i anførte tidsrum	Sognets urbaniseringsgrad					
	Under 200 indbyggere	200-999 indbyggere	1.000-4.999 indbyggere	5.000-49.999 indbyggere	50.000+ indbyggere ³²	Hovedstadsområdet
12.00-13.00	0%	1%	3%	1%	1%	7%
13.00-14.00	4%	11%	10%	7%	4%	9%
14.00-15.00	50%	45%	41%	45%	47%	37%
15.00-16.00	31%	24%	30%	32%	32%	34%
Efter 16.00	2%	4%	1%	4%	3%	6%
Anden placering	13%	15%	14%	10%	14%	7%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal hold, der indgår i beregningen	28	71	83	104	37	21
Antal hold i pct.	8%	21%	24%	30%	11%	6%

Note: En χ^2 -test baseret på 1.000 lektioner (jf. note 1 til Tabel 1) resulterer i $p = 0,064$.

³¹ Bemærk dog den usikkerhed, der er forbundet med underrepræsentationen af hovedstadsområdet.

³² Ikke hovedstadsområdet

Sammenfatning:

Med hensyn til fordelingen af lektioner skiller sogne i byer over 50.000 indbyggere og hovedstadsområdet sig ud med færre kontinuerlige lektioner end sogne med en lavere urbaniseringsgrad. De mindre byer har flere hele undervisningsdage, mens de største byer har markant flere hele uger end de øvrige. Weekender og lejre med overnatning forekommer kun i de største byer og i hovedstadsområdet. Hovedstaden skiller sig også ud med flere lektioner placeret i tidsrummet 12-13 og efter 15. Resultaterne skal dog tages med et vist forbehold på grund af den lavere svarprocent i hovedstadsområdet.

4.3 Modeller for undervisningens struktur

4.3.1 Modeller for kombination af lektioner

Formålet med dette afsnit er at vise, hvilke forskellige strukturer, der findes for, hvordan lektionerne for børnekonfirmandundervisningen er kombineret. I første omgang har vi forsøgt – på samme måde som med konfirmationsforberedelsen, jf. side 35ff – at opspore en struktur på de syv hovedkategorier. Da stort set alle hold havde næsten alle lektioner placeret som kontinuerlig undervisning, dvs. eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang, gav dette imidlertid ikke mening.

De kontinuerlige lektioner indeholdt således over 80% af alle lektioner, og bortset fra ”lektioner på hele skoledage” indeholder de øvrige kategorier kun en til tre procent af lektionerne.³³ Vi konkluderede derfor, at en sådan inddeling ikke er brugbar til at udtrykke en struktur i, hvordan lektionerne er fordelt på hovedkategorier. Det er med andre ord ikke muligt at opspore forskellige modeller for, hvordan lektionerne er fordelt på de forskellige kategorier.

Sammenfatning:

Modellen med kontinuerlige undervisning med 1-2 lektioner ad gangen efter skoletid dækker langt den største del af holdene, og det giver derfor ikke mening at udarbejde andre modeller for fordeling af lektioner.

³³ Allerede dette forklarer, hvorfor en opdeling af kategorierne i nogle få grupper, der hver indeholder lige mange hold, vil føre til en deling, hvor den eller de første grupper har 0% i den pågældende kategori, mens den anden eller tredje gruppe vil indeholde alle de hold, som har 1+% i denne kategori.

4.3.2 Modeller for placering af den kontinuerlige undervisning

I stedet valgte vi at forsøge at opspore en struktur som viste, hvordan eftermiddagsundervisningen, der som nævnt udgør langt hovedparten af lektionerne, er placeret på klokkeslæt. Til det formål er det beregnet, hvor stor en procentdel af et givent holds lektioner der er placeret i hver af de seks kategorier, som er:

1. 12.00-13.00
2. 13.00-14.00
3. 14.00-15.00
4. 15.00-16.00
5. Efter 16.00
6. Anden placering

Herefter er procentfordelingerne på hvert klokkeslæt inddelt i to grupper, der er bestemt således, at der for skoleåret 2015-16 indgår tilnærmelsesvis lige mange hold i hver gruppe. For gruppe 3 (kl. 14.00-15.00) viste det sig eksempelvis, at halvdelen af holdene³⁴ havde under 51% af deres lektioner placeret i dette tidsrum, mens den anden halvdel havde 51% eller flere af deres lektioner placeret mellem kl. 14.00 og 15.00.

Denne todeling er forsøgt gennemført for alle seks klokkeslæt, men det viser sig, at opdelingen kun kunne gennemføres for de to midterste klokkeslæt (dvs. tidsrummet 14-16) og for "anden placering"³⁵. Det skyldes, at der praktisk taget ikke lå nogen lektioner før kl. 14.00, og heller ikke efter kl. 16.00.

Konsekvensen af dette er, at analysen af strukturen er forholdsvis enkel, da den kun skal tage højde for tidsrummet 14-15 og 15-16 samt "anden placering". Da det dog ifølge Tabel 12 er således, at hele 32% af lektionerne før skolereformen lå mellem kl. 13.00 og 14.00, giver det god mening at inddrage dette tidsrum i analysen og gøre det således, at udgangspunktet for gruppeinddelingen tages i situationen før skolereformen.³⁶

For at kunne belyse den strukturelle forskydning fra situationen før skolereformen til skoleåret 2015-16, er oplysningerne om holdene fra før skolereformen og for skoleåret 2015-16 blevet inddelt efter nøjagtig de samme kriterier. Resultatet fremgår af Tabel 15:

³⁴ Som det fremgår af note 1 til

Tabel 9 er det dog kun de hold, der ikke afviger ekstremt meget fra det gennemsnitlige antal lektioner, der indgår i beregningen.

³⁵ Denne kunne dog ikke indeles, så kriteriet om at de to grupper kom til at indeholde lige mange hold, blev opfyldt.

³⁶ Der ligger ikke noget metodisk problem i, at to af tidsrummene er inddelt med udgangspunkt i situationen 2015-16, mens dette ene tidsrum er inddelt med udgangspunkt i situationen før reformen. Det skyldes, at disse udgangspunkter alene bruges til at fastsætte den skæringsværdi, der fører til dannelsen af grupperne.

Tabel 145: Strukturen for lektionernes fordeling på klokkeslæt

Antal hold i pct. af alle hold	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Før reformen	21%	51%	9%	9%	10%
2015-16	50%	17%	17%	14%	2%
Antal lektioner à 45 minutter i alt inden for hver kategori					
13.00-14.00					
Under 51%	X	X	X	X	
51+%					X
14.00-15.00					
Under 51%	X	X		X	X
51+%			X		
15.00-16.00					
Under 44%		X	X	X	X
44+%	X				
Anden placering					
0 – 20%	X	X	X		X
21+%				X	

Note 1: Modellerne er alene beregnet ud fra de hold, der havde 10-40 lektioner. Det drejer sig om 291 hold før skolereformen og 366 for skoleåret 2015-16. Begrundelsen for, at vi holder os til dette "normalområde", er, at et ekstremt (højt eller lavt) antallet lektioner kan føre til en usædvanlig procentfordeling mellem de seks klokkeslæt, som kan fortælle billedet af de væsentlige strukturelle mønstre i materialet.

Note 2: Celler uden procenttal er tomme, dvs. at der ikke forekommer nogen hold i disse.

Model 1 viser den mest udbredte struktur i skoleåret 2015-16, som gælder for 50% af holdene. Den er kendetegnet ved, at under 51% af lektionerne er placeret mellem kl. 13.00 og 14.00, ligeledes under 51% af lektionerne er placeret mellem kl. 14.00 og 15.00, men 44% eller flere er placeret mellem kl. 15.00 og 16.00, og under 21% af lektionerne har en anden placering. Denne struktur med hovedvægten på lektioner mellem kl. 15.00 og 16.00, som altså er den hyppigste efter reformen, gjaldt kun for 21% af holdene før skolereformen.

Model 2, som var den mest udbredte struktur før reformen, er efter reformen den næstmest udbredte, sammen med model 3. Model 2, som gælder for 17% af holdene, er kendetegnet ved, at under 51% af lektionerne er placeret mellem kl. 13.00 og 14.00, og ligeledes under 51% af lektionerne er placeret mellem kl. 14.00 og 15.00. Under 44% af lektionerne er placeret mellem kl. 15.00 og 16.00, og under 21% af lektionerne har en anden placering.

Model 3, som før reformen lå på sidstepladsen sammen med model 14, er sammen med model 2 den næsthøypigste model efter reformen, idet den gælder for 17% af holdene. Model 3 er kendetegnet ved, at under 51% af lektionerne er placeret mellem kl 13.00 og 14.00, mens 51% eller flere er placeret mellem kl 14.00 og 15.00. Under 44% af lektionerne er placeret mellem kl. 15.00 og 16.00, og under 21% af lektionerne har en anden placering.

Model 4, som før reformen lå på sidstepladsen sammen med model 3, ligger efter reformen på næstsidstepladsen og gælder 14% af holdene. Den er kendetegnet ved, at under 51% af lektionerne er placeret mellem kl 13.00 og 14. 00, og ligeledes under 51% af lektionerne er placeret mellem kl 14.00 og 15.00. Under 44% af lektionerne er placeret mellem kl. 15.00 og 16.00, mens 21% eller derover af lektionerne har en anden placering.

Model 5 viser den struktur, der var tredjehøypigst før skolereformen, hvor den indeholdt 10% af holdene. Disse hold er kendetegnet ved, at over halvdelen af lektionerne lå mellem kl. 13.00 og 14, mens under halvdelen lå mellem kl. 14 og 15, og under 44% lå mellem kl. 15 og 16, samtidig med at 0-20% havde en anden placering. Denne struktur med hovedvægten på lektioner mellem kl. 13 og 14 er faldet til kun 2% af holdene i skoleåret 2015-16.

Sammenfatning:

Den mest almindelige placering med hovedparten af lektionerne i tidsrummet 15-16, gjaldt i 2015-16 50% af holdene mod 21% før reformen. Omvendt er antallet af hold, som har en mindre andel af lektionerne i tidsrummet 15-16, faldet fra 51% før reformen til 17% i 2015-16. Samtidig er antallet af hold, der har over halvdelen af undervisningen i tidsrummet 14-15 steget fra 9% før reformen til 17% i 2015-16.

4.4 Kommentarer til reformens konsekvenser for børnekonfirmandundervisningen

I forbindelse med besvarelse af skemaet havde præsterne mulighed for at tilkendegive, om de oplevede at skolereformen havde haft nogen effekt på børnekonfirmandundervisningen, ved at besvare spørgsmålet: *Har skolereformen medført ændringer (positive og/eller negative) for din minikonfirmandundervisning og i så fald hvordan?* 296 af respondenterne benyttede sig af denne mulighed. Det er i læsningen af svarene vigtigt at være opmærksom på, at de svar, der indkom på spørgsmålet, ikke nødvendigvis er repræsentative for gruppen som helhed. Ikke desto mindre giver de et betydningsfuldt indblik i, hvad de pågældende respondenter har oplevet som positivt eller negativt i forbindelse med skolereformen for deres egen undervisnings vedkommende. Svarene viser imidlertid også, at det ikke er alle steder, skolereformen har medført ændringer. En del svarer således, at timefordelingen er stort set uændret før og reformen. For dem, der giver udtryk for, at re-formen har medført ændringer, kan svarene for hovedpartens vedkommende rubriceres under følgende hovedoverskrifter: Konsekvenser for undervisningens form/struktur, didaktiske konsekvenser, kon-sekvenser for præstens øvrige arbejde og aktiviteter ved kirken, og konsekvenser for samarbejdet med skolen. I det følgende skal vi kort se nærmere på, hvilke områder, præsterne i bemærkningerne udpeger som positive og negative konsekvenser af reformen.

4.4.1 Undervisningens form og struktur

De kommentarer, der går på den tidsmæssige placeringen og selve undervisningens struktur er blandede. Flere præster tilkendegiver, at reformen ikke har medført ændringer, enten fordi de ikke har undervisning i skoletiden, eller fordi det ikke har været påkrævet, eftersom konfirmationsforberedelsen ikke er blevet flyttet. Der er dog flere, der tilkendegiver, at de forventer, at børnekonfirmandundervisningen vil blive flyttet på et senere tidspunkt. Enkelte giver udtryk for, at reformen har medført, at børnene nu kan komme tidligere pga mere fleksibelt skema. En del beretter dog også om negative oplevelser som skyldes vanskeligheder med at placere undervisningen på grund af længere skoledage. Nogle steder er undervisningstiden forkortet til en time af hensyn til transporten. Flere fortæller, at man som konsekvens af reformen har valgt en anderledes tilrettelæggelse ved at flytte undervisningen til om lørdagen, erstatte det kontinuerlige forløb med en uges kompakt undervisning efter skoletid, en weekend eller en uge i sommerferien, eller at man i stedet for eftermiddagstimerne nu gennemfører undervisningen som hele dage med deltagelse af skolens lærere (understøttende undervisning). Samlet set indikerer kommentarerne, at reformen har medført en større diversitet i tilrettelæggelsen.

4.4.2 Didaktiske overvejelser

I lighed med, hvad der kom til udtryk i kommentarerne til konsekvenserne af reformen for konfirmationsforberedelsen, peger mange respondenter på, at børnenes læringsforudsætninger påvirkes negativt af reformen. De længere skoledage og den senere placering af børnekonfirmandundervisningen medfører, at børnene er trætte, når de kommer fra skole. En respondent, som efter reformen har omlagt undervisningen til om lørdagen, har omvendt oplevet dette som en fordel, da børnene møder mere oplagte end tidligere. Nogle giver udtryk for, at det senere tidspunkt nødvendiggør flere oplevelsesorienterede aktiviteter og mindre samtale, og at det kræver mere medhjælp i undervisningen. Andre giver udtryk for, at det har været nødvendigt at afkorte lektionerne på grund af det senere tidspunkt, hvilket medfører en reduktion i undervisningens faglige indhold. En enkelt nævner desuden som en særlig udfordring, at børnekonfirmandundervisningen nu skal inkludere børn med særlige behov.

4.4.3 Forholdet til andre aktiviteter

Flere af respondenterne giver udtryk for, at deltagelsen i børnekonfirmandundervisningen er faldet, hvilket de kobler sammen med at undervisningen efter reformen kolliderer med andre fritidstilbud. Et andet gennemgående træk er klager over kollision med andre kirkelige aktiviteter eller med præstens øvrige opgaver. Flere tilkendegiver, at det med flytningen af konfirmationsforberedelsen til om eftermiddagen er blevet vanskeligt at finde tid til børnekonfirmandundervisningen, særligt i sogne med flere hold konfirmander³⁷. Men også begravelser og sognearrangementer nævnes som aktiviteter, der kan kolliderer

³⁷ Som det fremgår af Tabel 12 er andelen af kontinuerlige lektioner i tidsrummet 13.00-14.00 faldet fra 32% før reformen til 8% efter reformen, mens andelen af kontinuerlige lektioner i tidsrummet 15.00-16.00 omvendt er steget fra 13% før reformen til 30% efter reformen. Ud fra præsternes bemærkninger kan en medvirkende årsag hertil være, at hvor konfirmationsforberedelsen er i højere grad end tidligere er placeret som kontinuerlige lektioner om eftermiddagen. Besvarelserne synes desuden at antyde, at hvor konfirmationsforberedelsen er placeret inden for skoleskemaet som led i rammeforsøg, kan dette have haft en utilsigtet negativ konsekvens, i og med at det har medført en senere placering af børnekonfirmandundervisningen.

med børnekonfirmandundervisningen, enten på grund af mangel på lokaler, eller på grund af præstens tid. Et andet problem med flytningen af undervisningen kan være at skaffe kvalificeret medhjælp.

4.4.4 Samarbejdet med skolen

Tilkendegivelserne omkring samarbejdet med skolen peger på, at en konsekvens af reformen er, at tilbudet om børnekonfirmandundervisning flere steder er blevet afløst af samarbejde med skolen om en form for understøttende undervisning, hvori skolens lærere deltager. Dette opleves af de pågældende respondenter overordnet positivt af to grunde: dels på grund af en større deltagelse, som for nogle vedkommende er gået op fra 50% til 99%, og dels på grund af samarbejdet med pædagogisk uddannet personale.

Samarbejdet med skolen kan have forskellige former, både som fortløbende undervisning, og som mere kompakte forløb. Flere respondenter nævner, at reformen har medført mere kommunikation og bedre kontakt, og at de oplever viljen til samarbejde fra skolens side meget positivt. Af negative konsekvenser af reformen nævnes – foruden meget ekstra arbejde med planlægning og praktisk logistik - at samarbejdet vanskeliggøres af bureaukrati, som forhindrer ad hoc-aftaler.

4.4.5 Andet

Adskillige respondenter nævner som en alvorlig udfordring et faldende antal børnekonfirmander, hvilket af flere kobles sammen med reformen og det senere undervisningstidspunkt som gør, at færre forældre vælger at lade deres børn deltage i tilbudet. Flere respondenter fortæller, at undervisningen er blevet aflyst p.g.r.a. manglende tilmeldinger. En respondent nævner, at man som konsekvens af reformen har valgt at skifte fra 4. til 3. klasse for at kunne få dem tidligere. En enkelt nævner desuden en svagere forældrekontakt som hænger sammen med, at undervisningen nu ligger tidligere, hvilket betyder at børnene ikke bliver hentet af forældrene, men skal gå videre i SFO. En anden fremhæver som positivt, at forældrene p.g.r.a den senere undervisning selv kan hente børnene ved fyraften.

Sammenfatning:

Kommentarerne til konsekvenserne af skolereformen for børnekonfirmandundervisningen peger i mange forskellige retninger. Som helhed peger materialet på, at reformen har færre konsekvenser her end for konfirmationsforberedelsen. De områder, hvor konsekvenserne træder frem, gælder den tidsmæssige placering af undervisningen, børnenes læringsforudsætninger, samordning med andre aktiviteter ved kirken, og samarbejdet med skolen, samt tilslutningen til undervisningen.

5 Konklusion og perspektivering

Formålet med undersøgelsen har været at tilvejebringe et overblik over, hvordan rammebetingelserne for folkekirkens konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning tager sig ud efter folkeskolereformen. Som vist i det foregående er der tale om et komplekst billede, som påvirkes af mange forhold. I det følgende opsamles undersøgelsens hovedpointer, og sættes i relation til resultaterne fra den tidligere undersøgelse i 2014. Til afslutning tegnes der nogle perspektiver for videre undersøgelser.

5.1 Konfirmationsforberedelsen

- Med hensyn til skolereformens konsekvenser for folkekirkens konfirmationsforberedelse viser spørgeskemaundersøgelsen, at der er sket et fald i den kontinuerlige undervisning som helhed, mens der har været en stigning i antallet af lektioner placeret som hele og halve dage samt i undervisning efter skoletid. Den kontinuerlige undervisning udgør dog fortsat den langt hyppigste undervisningsform.
- Undersøgelsen viser desuden, at der for konfirmationsforberedelsens vedkommende er sket en halvering af antallet af lektioner placeret i tidsrummet kl 8-10 fra før reformen til skoleåret 2015-16, og mere end en fordobling af lektioner mellem kl 14 og 16. Herudover er der sket en stigning i antallet af hele og halve skoledage, og i antallet af lektioner placeret efter skoletid. Derimod er der ikke sket nogen nævneværdig stigning i den andel af lektionerne, der er placeret på fridage og i weekender.
- Undersøgelsen viser, at der er en sammenhæng mellem placeringen af lektioner og indførelse af rammeforsøg. På skoler med rammeforsøg er andelen af lektioner, der er placeret som kontinuerlig undervisning, større end på skoler, hvor der ikke er indført rammeforsøg. Samtidig har de skoler, der ikke har indført rammeforsøg, en større andel af lektioner, der er placeret på halve dage i weekender eller fridage, eller på hverdage efter skoletid, sammenlignet med skoler, der har indført rammeforsøg. På de skoler, der har indført rammeforsøg, er det desuden en større procentdel af undervisningen, der er placeret på det traditionelle undervisningstidspunkt. Tilsvarende er der her færre lektioner, der er placeret efter kl 15, sammenlignet med skoler, der ikke har indført rammeforsøg.
- Ifølge undersøgelsen har det ikke nævneværdig betydning for placeringen af lektioner, om forhandlingerne herom er foregået centralt i provstiet eller lokalt mellem den enkelte præst og skoleleder. Derimod viser undersøgelsen, at når det gælder placeringen af de kontinuerlige lektioner, er disse generelt placeret tidligere på dagen i de tilfælde, hvor forhandlingerne er sket centralt, end hvor forhandlingerne har fundet sted lokalt.
- Når det gælder fordelingen af lektioner og tidsmæssig placering, viser undersøgelsen, at hovedstadsområdet skiller sig ud, både ved at færre lektioner er placeret som kontinuerlig undervisning, og at der er færre lektioner i tidsrummet 8-10. Dette resultat skal tages med forbehold, da hovedstadsområdet er underrepræsenteret i materialet som helhed. Resultatet

bekræftes dog af undersøgelsen fra 2014, som ligeledes viste en forskel mellem konfirmationsforberedelsens struktur og placering i hovedstadsområdet og det øvrige land.³⁸

5.2 Børnekonfirmandundervisningen

- Med hensyn til skolereformens konsekvenser for børnekonfirmandundervisningen giver spørgeskemaundersøgelsen ikke grundlag for at antage, at den overordnede lektionsfordeling har ændret sig som følge af reformen. Derimod viser undersøgelsen, at reformen har medført et stort fald i antallet af kontinuerlige lektioner i tidsrummet kl 12-14, og en tilsvarende stigning i tidsrummet kl 14-16 samt på andre tidspunkter.
- Når det gælder betydningen af urbanisering peger undersøgelsen på, at den andel af undervisningen, der er placeret som kontinuerlige lektioner, er størst i byer under 50.000 indbyggere, mens de mindst urbaniserede sogne og hovedstaden har en større andel af undervisning på halve skoledage. Undervisning på hele skoledage forekommer hyppigst i sogne med byer op til 4.999 indbyggere. Endelig er undervisning på samlede uger hyppigst i de store byer, mens undervisning på lejr kun forekommer i de største byer og hovedstadsområdet. Dette resultat skal dog tages med forbehold, da hovedstadsområdet er underrepræsenteret i materialet som helhed.

5.3 Undersøgelsens resultater sammenholdt med tidligere undersøgelser

Sammenholdt med resultaterne af den tidligere undersøgelse, som blev gennemført i 2014, bekræfter nærværende undersøgelse, at den traditionelle konfirmationsforberedelse, der har været tilrettelagt som undervisning med 1-2 sammenhængende lektioner i skolens morgentimer, i vid udstrækning er afløst af lektioner i skolens eftermiddagstimer eller om eftermiddagen uden for skoletid³⁹. Undersøgelsen bekræfter også resultatet fra 2014 som viste, at en del af forberedelsen er konverteret til hele – og halve - dage i skoletiden⁴⁰. Den aktuelle undersøgelse viser dog også, at de hele og halve dage kun udgør en mindre del af forberedelsen, og at den kontinuerlige undervisning fortsat udgør den langt mest udbredte form for konfirmationsforberedelse på landsplan.

Sammenlignet med undersøgelsen fra 2014 kan resultaterne af nærværende undersøgelse derfor – med en vis forsigtighed og med de forbehold, der knytter sig til forskelle i spørgsmål og fremgangsmåde – tages som udtryk for, at nogle af de mest vidtgående ændringer er blevet trukket tilbage til fordel for mere pragmatiske løsninger, der søger at tilgodese både skolens og kirkens interesser. Besvarelsene af den aktuelle undersøgelse peger desuden på, at reformen har sat en forandringsproces i gang, der endnu ikke er afsluttet, og som kan forventes også fortsat at påvirke tilrettelæggelsen af konfirmationsforberedelsen.

³⁸ Christensen 2014, s 8.

³⁹ Christensen 2014 s 6

⁴⁰ Christensen 2014 s 7

Når det gælder skolereformens konsekvenser for børnekonfirmandundervisningen er denne undersøgelse den første af sin art. Da vi kun har fået oplysninger om 368 børnekonfirmandhold for skoleåret 2015-16 (mod 1.025 konfirmationsforberedelseshold), er der grund til at tro, at svarprocenten vedrørende børnekonfirmander ligger noget under den generelle svarprocent på 58. Det betyder desværre, at værdien af undersøgelsen på børnekonfirmandområdet er begrænset.

5.4 Perspektivering

Med afdækningen af rammebetingelserne for folkekirkens konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning er der skabt et overblik over nogle af de ændringer, som er sket med folkeskolereformen og senest med rammeforsøget, som blev indført i 2015. På trods af, at den grundlæggende struktur i konfirmationsforberedelsen og børnekonfirmandundervisningen i mange tilfælde er fastholdt, peger spørgeskemaundersøgelsen og de tilhørende bemærkninger i lighed med undersøgelsen fra 2014 på, at det vil være relevant at gå nærmere ind i en undersøgelse af skolereformens didaktiske konsekvenser⁴¹. I det omfang, reformen har ændret på undervisningens rammer, dels ved at indføre mere kompakte forløb og dels ved at flytte undervisningen fra morgen til eftermiddagstimer, stiller det præsterne over for en række didaktiske udfordringer. Dette gælder såvel konfirmandernes læringsforudsætninger som de metoder, undervisningen kan benytte sig af. Besvarelserne peger på, at reformen ikke kun har konsekvenser for konfirmationsforberedelsens rammer, men at den også indholdsmæssigt påvirker undervisningen. Dette vil blive undersøgt nærmere i den opfølgende undersøgelse, som gennemføres i 2017. Da materialet vedrørende børnekonfirmanderne – som nævnt ovenfor – ikke er af særlig god kvalitet, har vi vurderet, at den opfølgende undersøgelse i 2017 ikke bør spænde så bredt som i 2016, men alene koncentrere sig om konfirmationsforberedelsen. Hermed være ikke sagt, at børnekonfirmandundervisningen ikke fortjener en undersøgelse; pointen er derimod, at denne undervisning er bedre tjent med at få sin egen undersøgelse, som passende kunne tage udgangspunkt i den bredere undersøgelse af denne undervisning, som blev gennemført i 2009, Jf. Rasmussen, Christensen, Götke og Nicolajsen.

⁴¹ Christensen 2014 s 14f

6 Litteratur:

Bortz, Jürgen (1999): *Statistik für Sozialwissenschaftler*, Springer Verlag

Bryman, Alan (2008): *Social Research Methodes*, Oxford University Press

Christensen, Leise (2015): *Skolereform og konfirmationsforberedelse. Belysning af konfirmationsforberedelsens tidsmæssige placering efter skolereformens indførelse*. Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Diekmann, Andreas (2006): *Empirische Sozialforschung. Grundlagen, Methoden, Anwendungen*, Rowohlt Taschenbuch Verlag

Haraldsen, Gustav, (1999): *Spørreskjemametodikk etter kokebok-metoden*, Ad Notam Gyldendal

Kirkeministeriet (2014): *Undersøgelse om den faktiske tilrettelæggelse af konfirmationsforberedelsen i landets kommuner – en sammenfatning af resultater*, Notat, Dokument nr 138568/14

Linde, Peter Christian, (1990): Kvalitet og omkostninger i repræsentative stikprøveundersøgelser, i: *DDA-Nyt, 1990, nr. 55*, Dansk Data Arkiv

Rasmussen, Steen Marquard i samarbejde med Leise Christensen, Povl Götke og Gert Nicolajsen (2009): *Kirkelig undervisning med fokus på minikonfirmand- og konfirmandundervisning*, Landsforeningen af Menighedsråd

Willer, Thomas og Søren Østergaard (2004): *Jeg tror på det hele – Gud, skæbnen og de syv bud*, Unitas Forlag

7 Bilag

Spørgeskema

Følgrebrev

Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation

Vejledning i overspring af spørgsmål er markeret med *kursiv*

Undersøgelse af skolereformens konsekvenser for konfirmationsforberedelse og minikonfirmandundervisning

Konfirmationsforberedelse

Baggrundsoplysninger

1. Har du i skoleåret 2015-16 haft konfirmationsforberedelse?

- Ja
- Nej, men jeg plejer at have det
- Nej, og jeg har normalt ikke konfirmationsforberedelse

Hvis nej spring til spørgsmål 22 (har der været minikonfirmandundervisning?)

2. Hvor mange hold konfirmander har du undervist i skoleåret 2015-16?

Antal hold: _____

Da undersøgelsen kun drejer sig om forhold i relation til folkeskolen, har vi brug for at vide følgende:

3. Kom nogle af dine konfirmandhold i 2015-16 fra folkeskolen?

- Ja, et eller flere af mine konfirmandhold kom fra folkeskolen
- Nej, ingen af mine konfirmandhold kom fra folkeskolen

Hvis nej spring til spørgsmål 22 (har der været minikonfirmandundervisning?)

4. Deltog andre præster i undervisningen af konfirmandholdet/holdene?

- Ja
- Nej

5. Hvis ja: Aftal med den anden præst hvem af jer, der udfylder resten af skemaet:

- Jeg udfylder resten af skemaet
- Min kollega udfylder resten af skemaet
*Hvis 'min kollega udfylder' spring til spørgsmål 22
(har der været minikonfirmandundervisning?)*

Med skolereformen er det et krav, at elever i 7.-9. klasse skal have en skoleuge på 35 timer. I nogle kommuner er der indført et såkaldt rammeforsøg, som indebærer, at dette timetal nedsættes til 33 timer. Derfor giver rammeforsøget mulighed for en mere fleksibel placering af konfirmationsforberedelsen

6. Er der indført rammeforsøg på den eller de skoler, hvor du har haft konfirmander fra?

- Ja, på den eller de skoler, hvor jeg har haft konfirmander fra
- Ja, på nogle men ikke på alle skolerne
- Nej
- Ved ikke

7. *Hvis nej til 6:* Hvad er årsagen til, at rammeforsøget ikke er etableret på din skole?

- Kommunalbestyrelsen har ikke søgt om tilladelse til rammeforsøg
- Kommunalbestyrelsen har søgt om tilladelse til rammeforsøg, men har ikke fået bevillingen eller har ikke fået den tidsnok til, at forsøget kunne træde i kraft
- Kommunalbestyrelsen har fået bevilliget tilladelse til rammeforsøg, men skolebestyrelsen har ikke ønsket at gøre brug af muligheden
- Ved ikke

8. Hvor mange måneder varer forløbet med konfirmationsforberedelsen alt i alt?

- Under 3 måneder
- 3-4 måneder
- 6-8 måneder

I de følgende skemaer ønsker vi at få et overblik over dine konfirmationsholds lektionsfordeling før og efter skolereformen. Hvis antallet af hold før og efter reformen er forskelligt (f.eks. ved at du havde to hold før reformen og tre i skoleåret 2015-16), udfyldes blot så mange hold som muligt. Hvis du ikke kan huske situationen før skolereformen, udfyldes blot situationen i skoleåret 2015-16.

Herefter følger to skemaer, som bedes udfyldt for hvert af dine konfirmationshold. Der kan dog højst gives svar for tre konfirmandhold. Har du mere end tre hold, vælger du selv tre af dine hold, som din besvarelse omfatter.

9. Hold 1:

Hvor mange lektioner var der på hold 1 i 2015-16?

Antal lektioner for hold 1: _____

10. Fordeling af lektioner hen over skoleåret

Hold 1:

	Før skolereformen (2013-2014 eller før)	I dette skoleår (2015-2016)
Antal lektioner i alt placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen (f.eks. morgen- eller eftermiddagsundervisning) En lektion = 45 minutter		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hverdage efter skoletid		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på weekend/lejr med overnatning		
Det samlede antal lektioner		

11. Tidsmæssig placering af lektioner inden for, hhv. uden for skoletiden

Hvis en blok lektioner overlapper to af de anførte tidsrum, så anføres lektionerne fordelt på disse tidsrum. Hvis man for eksempel har en dobbelt lektion i tidsrummet fra kl. 13 til 15, registreres denne som 1 lektion mellem 10.00-14.00 og 1 lektion mellem 14.00-15.00.

Hold 1:

		Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Antal lektioner à 45 min mellem	8.00-10.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	10.00-14.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	14.00-15.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	15.00-16.00		
Antal lektioner à 45 min efter	16.00		

Hvis spørgsmål 2 'Antal hold' = 1 springes til sp. 18

12. Hold 2:

Hvor mange lektioner var der på hold 2 i 2015-16?

Antal lektioner for hold 2: _____

13. Fordeling af lektioner hen over skoleåret

Hold 2:

	Før skolereformen (2013-2014 eller før)	I dette skoleår (2015-2016)
Antal lektioner i alt placeret kontinuerligt hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen (f.eks. morgen- eller eftermiddagsundervisning) En lektion = 45 minutter		

Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hverdage efter skoletid		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på weekend/lejr med overnatning		
Det samlede antal lektioner		

14. Tidsmæssig placering af lektioner inden for, hhv. uden for skoletiden

Hvis en blok lektioner overlapper to af de anførte tidsrum, så anføres lektionerne fordelt på disse tidsrum. Hvis man for eksempel har en dobbelt lektion i tidsrummet fra kl. 13 til 15, registreres denne som 1 lektion mellem 10.00-14.00 og 1 lektion mellem 14.00-15.00.

Hold 2:

		Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Antal lektioner à 45 min mellem	8.00-10.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	10.00-14.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	14.00-15.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	15.00-16.00		
Antal lektioner à 45 min efter	16.00		

Hvis spørgsmål 2 'Antal hold' = 2 springes til sp. 18

15. Hold 3:

Hvor mange lektioner var der på hold 3 i 2015-16?

Antal lektioner for hold 3: _____

16. Fordeling af lektioner hen over skoleåret

Hold 3:

	Før skolereformen (2013-2014 eller før)	I dette skoleår (2015-2016)
Antal lektioner i alt placeret kontinuert hen over skoleåret som 1-2 lektioner ad gangen (f.eks. morgen- eller eftermiddagsundervisning) En lektion = 45 minutter		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hverdage efter skoletid		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på weekend/lejr med overnatning		
Det samlede antal lektioner		

17. Tidsmæssig placering af lektioner inden for, hhv. uden for skoletiden

Hvis en blok lektioner overlapper to af de anførte tidsrum, så anføres lektionerne fordelt på disse tidsrum. Hvis man for eksempel har en dobbelt lektion i tidsrummet fra kl. 13 til 15, registreres denne som 1 lektion mellem 10.00-14.00 og 1 lektion mellem 14.00-15.00.

Hold 3:

	Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Antal lektioner à 45 min mellem 8.00-10.00		
Antal lektioner à 45 min mellem 10.00-14.00		

Antal lektioner à 45 min mellem	14.00-15.00		
Antal lektioner à 45 min mellem	15.00-16.00		
Antal lektioner à 45 min efter	16.00		

Forhandlinger om konfirmationsforberedelsens placering

I tilfælde af, at du har konfirmander fra flere folkeskoler, vedrører de næste tre spørgsmål den skole, hvorfra du har flest konfirmander.

18. Hvordan er den tidsmæssige placering af konfirmationsforberedelsen blevet forhandlet på plads?

- (1) centralt i provstiet
- (1) med den enkelte skoleleder (*spring videre til sp. 20*)
- (2)

19. Har kommunalbestyrelsen været involveret i forhandlingerne?

- (1) ja
- (2) nej

20. Hvordan har forhandlingerne påvirket det daglige samarbejde med skolen?

- (1) meget positivt
- (2) positivt
- (3) hverken/eller
- (4) negativt
- (5) meget negativt

21. Har skolereformen medført ændringer (positive og/eller negative) for din konfirmationsforberedelse og i så fald hvordan? (*Meget stort felt til fri tekst, måske 1000 anslag*)

Minikonfirmandundervisning i dit pastorat

22. Har der i skoleåret 2015-16 været tilbud om minikonfirmandundervisning i et eller flere sogne i dit pastorat?

- Ja
- Nej, men der plejer at være det
- Nej, og der er normalt ikke tilbud om minikonfirmandundervisning

23. Hvis **Nej**, anføres grundene dertil:

(Sæt evt. flere krydser)

- Manglende børn
- Manglende økonomi

- Vi samarbejder med et andet pastorat om opgaven
- Vi har valgt en kristendomsformidling på skolens præmisser (skole-kirke-samarbejde)
- Der er oprettet et alternativt tilbud, som er godkendt af biskoppen
- Skolereformen har i praksis gjort det for vanskeligt at opretholde minikonfirmandundervisningen
- Andet: _____

Hvis nej til sp. 22, så besvares sp. 23 og derefter springes til afslutning og send, da besvarelsen så er færdig

Da undersøgelsen kun drejer sig om forhold i relation til folkeskolen, har vi brug for at vide følgende:

24. Kom nogle af minikonfirmandholdene i dit pastorat i 2015-16 fra folkeskolen?

- Ja, et eller flere af mine minikonfirmandhold kom fra folkeskolen
- Nej, ingen af mine minikonfirmandhold kom fra folkeskolen

Hvis nej spring til afslutning og send, da besvarelsen så er færdig

25. Har du selv været med i planlægningen og/eller gennemførelsen af undervisning i dit pastorat af minikonfirmander fra folkeskolen i skoleåret 2015-16?

- Ja både i planlægningen og gennemførelsen af undervisningen
- Ja, i planlægningen men ikke i gennemførelsen af undervisningen
- Ja, i gennemførelsen men ikke i planlægningen af undervisningen
- Nej

Hvis nej spring til afslutning og send, da besvarelsen så er færdig

26. Deltog andre præster i undervisningen af minikonfirmandholdet/holdene i dit pastorat?

- Ja
- Nej

Hvis ja: Aftal med den anden præst hvem af jer, der udfylder resten af skemaet:

- Jeg udfylder resten af skemaet
- Min kollega udfylder resten af skemaet

Hvis 'Min kollega udfylder resten' spring til afslutning og send, da besvarelsen så er færdig

27. På hvilket klassetrin foregik undervisningen i skoleåret 2015-16?

3. kl.
4. kl.

28. Hvor mange hold minikonfirmander havde du i dit pastorat i skoleåret 2015-16?

29. Hvor mange minikonfirmander deltog i undervisningen i skoleåret 2015-16? _____

30. Hvor stor en procentdel af elever på klassetrinnet i pastoratet deltog (evt. skønnet)?

_____%

31. Hvor mange måneder varer minikonfirmandundervisningen alt i alt?

- Under 2 måneder
- 2 måneder
- 3-4 måneder
- Over 4 måneder
- Hele dage

I de følgende skemaer ønsker vi at få et overblik over dine minikonfirmandholds lektionsfordeling før og efter skolereformen. Hvis antallet af hold før og efter reformen er forskelligt (f.eks. ved at du havde to hold før reformen og tre i skoleåret 2015-16), udfyldes blot så mange hold som muligt. Hvis du ikke kan huske situationen før skolereformen, udfyldes blot situationen i skoleåret 2015-16.

Herefter følger to skemaer, som bedes udfyldt for at hvert af dine minikonfirmandhold. Der kan dog højst gives svar for tre hold.

32. Hold 1:

Hvor mange lektioner var der på hold 1 i 2015-16?

Antal lektioner for hold 1: _____

33. Fordeling af lektioner hen over skoleåret

Hold 1:

	Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Antal lektioner à 45 minutter i alt placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner á 45 minutter i alt som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på weekend/lejr med overnatning		
Det samlede antal lektioner		

34. Tidsmæssig placering af de lektioner, der er placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang:

Hold 1:

		Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Lektioner à 45 minutter mellem	12.00-13.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	13.00-14.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	14.00-15.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	15.00-16.00		
Antal à 45 minutter lektioner efter	16.00		
Antal lektioner à 45 minutter med anden placering			

Hvis spørgsmål 28 'Antal hold' = 1 springes til 41

35. Hold 2:

Hvor mange lektioner var der på hold 2 i 2015-16?

Antal lektioner for hold 2: _____

36. Fordeling af lektioner hen over skoleåret

Hold 2:

	Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Antal lektioner à 45 minutter i alt placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner á 45 minutter i alt som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på weekend/lejr med overnatning		
Det samlede antal lektioner		

37. Tidsmæssig placering af de lektioner, der er placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang:

Hold 2:

		Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Lektioner à 45 minutter mellem	12.00-13.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	13.00-14.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	14.00-15.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	15.00-16.00		
Antal à 45 minutter lektioner efter	16.00		
Antal lektioner à 45 minutter med anden placering			

Hvis spørgsmål 28 'Antal hold' = 2 springes til 41

38.A. Hold 3:

Hvor mange lektioner var der på hold 3 i 2015-16?

Antal lektioner for hold 3: _____

39. Fordeling af lektioner hen over skoleåret

Hold 3:

	Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Antal lektioner à 45 minutter i alt placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve skoledage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på halve dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele skoledage		

Antal lektioner à 45 minutter i alt på hele dage i weekender eller på fridage		
Antal lektioner á 45 minutter i alt som samlet uge i stedet for alm. skoleundervisning		
Antal lektioner à 45 minutter i alt på weekend/lejr med overnatning		
Det samlede antal lektioner		

40. Tidsmæssig placering af de lektioner, der er placeret som eftermiddagsundervisning à 1-2 lektioner på dage med skolegang:

Hold 3:

		Før skolereformen altså 2013-2014 eller før	I dette skoleår 2015-2016
Lektioner à 45 minutter mellem	12.00-13.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	13.00-14.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	14.00-15.00		
Lektioner à 45 minutter mellem	15.00-16.00		
Antal à 45 minutter lektioner efter	16.00		
Antal lektioner à 45 minutter med anden placering			

41. Hvor mange ophørte med at gå til minikonfirmand undervejs i forløbet i skoleåret 2015-16?

- Ingen
- Ganske få
- Ca. halvdelen
- Flere end halvdelen
- Ved ikke

42. Hvor stor en del af minikonfirmandundervisningen står du selv for?

- Under 25%
- Ca. 25-49%
- Ca. 50-75%
- Over 75%

43. Er den andel, som du selv underviser, ændret i forhold til før reformen?

- Ja, det er mere
- Ja, det er mindre
- Nej, det er uændret
- Ved ikke

44. Er der mere end én underviser til stede i forbindelse med undervisningen?

- Aldrig
- Af og til
- Ofte
- Altid

45. Har skolereformen medført ændringer (positive og/eller negative) for din minikonfirmandundervisning og i så fald hvordan? (*Meget stort felt til fri tekst, måske 1000 anslag*)

Kære [NN det fulde navn indsættes]

Som bekendt er der pr. 1. august 2014 kommet en folkeskolereform, som har vist sig at få ganske betydelig indflydelse på folkekirkens konfirmationsforberedelse og minikonfirmandundervisning, både hvad angår den tidsmæssige placering og undervisningens indhold.

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) ønsker at belyse de konsekvenser, skolereformen har haft for såvel konfirmationsforberedelsen som minikonfirmandundervisningen. Dette er ikke mindst relevant i forhold til de ændringer af reformen, der forestår.

Undersøgelsen støttes af Landsforeningen af Menighedsråd, Præsteforeningen, Provsteforeningen, biskopperne samt foreningen af kirke- og kulturmedarbejdere.

For at gøre undersøgelsen overskuelig, har vi valgt at gennemføre den i to faser:

Den aktuelle undersøgelse i 2016 fokuserer på undervisningens rammer, dvs. den tidsmæssige placering af lektionerne, mens undersøgelsen i 2017 også vil belyse undervisningens indhold før og efter reformen.

Da vi ikke på forhånd ved, hvilket præster der har undervist konfirmandhold og minikonfirmander, udsendes spørgeskemaet til alle sognepræster. I forbindelse med udfyldelsen er det vigtigt at være opmærksom på følgende:

- 1) Hvis du har undervist sammen med andre præster, vil vi bede dig om at aftale med de pågældende, hvem af jer der udfylder hele skemaet for de enkelte hold, og hvem af jer der blot svarer på nogle ganske få spørgsmål, som fremgår af skemaet.
- 2) Hvis du hverken har haft konfirmationsforberedelse eller minikonfirmandundervisning i skoleåret 2015-16, kan du nøjes med at svare på to spørgsmål. Dette vil kun tage et øjeblik, men det er meget vigtigt, at du give os disse to svar, for kun på denne måde kan vi få klarhed over, hvor mange præster der har haft den nævnte undervisning i skoleåret 2015-16.

Spørgeskemaet tager ca. 20 minutter at besvare, og du kommer frem til det ved at trykke på dette link. [link = xxx]

Hvis du ikke har mulighed for at besvare hele skemaet på en gang, går du blot ud af besvarelsen. Når du næste gang klikker på linket, vil det føre dig hen til det sted i skemaet, som du nåede til i første omgang, således at du kan fortsætte besvarelsen derfra.

Det er afgørende vigtigt, at **alle** præster besvarer de dele af spørgeskemaet, som er relevante for dem, for kun på den måde er det muligt at skabe et overblik over situationen, der er repræsentativt for hele landet.

Resultaterne vil blive offentliggjort i en rapport, som gøres tilgængelig for alle interesserede.

Besvarelsen vil naturligvis blive behandlet fortroligt, og resultaterne vil kun blive præsenteret i anonymiseret form.

Henvendelse vedr. spørgeskemaet kan rettes til Steen Marquard Rasmussen på smr@km.dk

Fristen for besvarelse er tirsdag den 19. april 2016.

På forhånd tak for din hjælp!

Steen Marquard Rasmussen

Sociologisk vidensmedarbejder

Kirsten Donskov Felter

Teologisk vidensmedarbejder

FOLKEKIRKEN
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

SCT. MARKUS KIRKEPLADS 1 • DK-8000 AARHUS C

T: +45 5858 3000

E: FUV@KM.DK

W: WWW.FKUV.DK

Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Kapitel 1

Almindelige bestemmelser

§ 1. Både børnekonfirmandundervisningen og konfirmationsforberedelsen bygger på dåben og er led i folkekirkens dåbsoplæring.

Stk. 2. Formålet er at medvirke til at gøre børnene og de unge fortrolige med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste samt lære dem, hvad det vil sige at leve i en kristen tro og som en del af det kristne fællesskab.

Kapitel 2

Børnekonfirmandundervisningen

§ 2. Menighedsrådet har ansvaret for, at alle børn på tredje eller fjerde klassetrin får et tilbud om deltagelse i børnekonfirmandundervisning.

Stk. 2. Dette kan ske ved:

- 1) at menighedsrådet selv etablerer et tilbud,
- 2) at menighedsrådet samarbejder med et eller flere andre menighedsråd indenfor f.eks. et pastorat eller et skoledistrikt om et tilbud til de deltagende sognes børn, eller
- 3) at menighedsrådet selv eller i et samarbejde som nævnt i nr. 2 opretter et alternativt tilbud, der godkendes af biskoppen, jf. § 5.

§ 3. Børnekonfirmandundervisningens mål skal nås ved at formidle kendskab til kirke og kristendom i mødet med børnenes egne erfaringer og spørgsmål.

Stk. 2. Undervisningens omfang skal være på mindst 16 lektioner af 45 minutters varighed. Undervisningen gives enten i form af et forløb over mindst 2 måneder eller i et samlet forløb af mindst 1 uges varighed.

§ 4. Ansvaret for undervisningen og tilsynet med den påhviler præsten.

Stk. 2. Menighedsrådet antager i nødvendigt omfang en fast medhjælp til undervisningen. Medhjælperen skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskrav, der stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den.

Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp eller om behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.

Stk. 4. Det tilstræbes, at undervisningen sker i et samarbejde med forældrene.

§ 5. Biskoppen kan tiltræde, at et menighedsråd tilbyder børnekonfirmandundervisning på andre måder end nævnt i § 3, stk. 2. Biskoppen kan endvidere tiltræde, at et menighedsråd tilbyder børnekonfirmandundervisning på andre klassetrin end nævnt i § 2, stk. 1.

Stk. 2. Biskoppen skal ved sin godkendelse sikre, at formålet med børnekonfirmationsundervisning, jf. § 1, stk. 2, og § 3, stk. 1, iagttages.

§ 6. Deltagelse i børnekonfirmandundervisningen er ikke en forudsætning for at blive konfirmeret.

Kapitel 3

Konfirmationsforberedelsen

§ 7. Adgang til at blive konfirmeret har enhver, der

- 1) er døbt med den kristne dåb,
- 2) har modtaget forberedelse til konfirmation i henhold til bestemmelserne i dette kapitel, og
- 3) er fortrolig med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste.

Stk. 2. Det påhviler præsten at påse, at de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte vilkår for konfirmation er opfyldte.

§ 8. Konfirmationsforberedelsens mål skal nås ved at bygge bro mellem konfirmandernes livsverden og evangeliet og at indøve dem i gudstjenestelig praksis.

§ 9. Præsten har ansvaret for tilrettelæggelsen og varetagelsen af konfirmationsforberedelsen, som normalt forudsætter, at konfirmanden har modtaget kristendomsundervisning i folkeskolen eller andetsteds.

Stk. 2. Til undervisningen kan menighedsrådet antage en fast medhjælp, som skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskrav, der stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den. Såfremt medhjælperens selvstændige andel af undervisningen overstiger 20 %, skal biskoppens godkendelse indhentes.

Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp eller om behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.

Stk. 4. Det tilstræbes, at forberedelsen sker i samarbejde med forældrene.

§ 10. Konfirmationsforberedelsen foregår på folkeskolens syvende eller ottende klassetrin.

§ 11. Normalt skal en konfirmand forberedes til konfirmation af en sognepræst i bopælspastoratet.

Stk. 2. Dog kan en konfirmand indmeldes til konfirmationsforberedelse hos en anden præst i folkekirken, som er villig til at undervise og eventuelt konfirmere konfirmanden.

§ 12. Konfirmationsforberedelsen finder normalt sted i kirkens lokaler. Hvor forholdene gør det ønskeligt, kan forberedelsen efter anmodning fra præsten med menighedsrådets tilslutning henlægges til et andet af provsten godkendt lokale.

Stk. 2. Efter menighedsrådenes bestemmelse kan konfirmationsforberedelsen finde sted i et samarbejde mellem flere sogne.

§ 13. Antallet af konfirmander på et hold må ikke overstige det for folkeskolens klasser på samme alderstrin gældende. Der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på 22.

Stk. 2. Konfirmanderne forberedes til konfirmation i det skoleår, i hvilket der om foråret afholdes konfirmation. Undervisningsforløbet strækker sig til umiddelbart forud for konfirmationen. Hvor der tillige afholdes konfirmation om efteråret, bør desuden nogle lektioner henlægges til tiden lige forud for denne.

Stk. 3. Undervisningsforløbet omfatter mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner af 45 minutters varighed. Det foregår i to ugentlige lektioner eller i en kombination af ugelektioner og mere samlede moduler eller halv- eller heldagsundervisning, hvor det tjener undervisningens formål.

Stk. 4. Inden for samme skoledistrikt bør der tilstræbes en ensartet tilrettelæggelse af tiden for konfirmationsforberedelsen.

§ 14. En begrænset del af konfirmationsforberedelsen kan henlægges til et internatophold.

Stk. 2. Biskoppen kan godkende, at en væsentlig del eller hele konfirmationsforberedelsen for et eller flere konfirmandhold i sognet eller pastoratet henlægges til et internatophold.

Stk. 3. Det er en betingelse for godkendelse, at undervisningsplanen for internatopholdet indgår i eller udgør et beskrevet sammenhængende forløb, der opfylder formålet med konfirmationsforberedelsen, såvel vedrørende indhold, holdstørrelse som antal lektioner.

§ 15. Biskoppen kan godkende, at konfirmationsforberedelsen helt eller delvist henlægges til et internatophold, der tilbydes konfirmander fra et større område. Konfirmationsforberedelsen forestås af en præst med embede i folkekirken.

Stk. 2. Såfremt internatopholdet kun udgør en del af den samlede konfirmationsforberedelse, må der ved ansøgningen redegøres for, hvorledes de deltagende konfirmander erhverver eller har erhvervet den yderligere forberedelse, jf. § 11, og hvilken præst der skal konfirmere de deltagende konfirmander, jf. § 16.

Stk. 3. Tilladelse gives af biskoppen i det stift, hvor den pågældende præst gør tjeneste, og forudsætter, at de i § 14, stk. 3, nævnte betingelser er opfyldte.

§ 16. Den præst, der har forberedt en konfirmand i den anordnede tid, er forpligtet til at konfirmere vedkommende, medmindre der er indgået anden aftale i henhold til § 11, stk. 2.

Stk. 2. Har en konfirmand forsømt forberedelsen uden gyldig grund eller tilsidesat de af præsten givne anvisninger, kan præsten afvise vedkommende fra forberedelsen og/eller konfirmationen. Konfirmanden kan i så fald ikke antages til forberedelse eller konfirmation i samme forberedelsesperiode af en anden præst, medmindre tilladelse meddeles af biskoppen.

Stk. 3. Afbrydes forberedelsen hos en præst af andre grunde efter overenskomst med forældre eller værge, kan den fortsættes hos en anden præst, som er villig til at modtage vedkommende.

Stk. 4. Præstens afgørelse om at afvise konfirmanden fra forberedelsen eller konfirmationen kan inden 10 dage påklages til biskoppen, hvis afgørelse er endelig.

Kapitel 4

Konfirmationen

§ 17. Konfirmationen foregår i kirken ved en ordinær gudstjeneste og udføres efter de for konfirmation gældende forskrifter og ritualer.

§ 18. Konfirmationen afholdes normalt om foråret. Menighedsrådet kan bestemme, at der tillige afholdes konfirmation om efteråret. Konfirmationsdagen fastsættes af sognets præst eller præster i samarbejde med menighedsrådet og kan afholdes en søndag eller anden helligdag, dog ikke Langfredag, Påskedag eller Pinsedag. Hvor lokale forhold nødvendiggør det, kan konfirmationen dog uanset bestemmelsen i § 17 finde sted på en hverdag.

Stk. 2. I pastorater med flere kirker kan menighedsrådet eller menighedsrådene i fællesskab bestemme, at konfirmation skal afholdes skiftevis i pastoratets kirker.

Kapitel 5

Mulighed for fravigelser

§ 19. Biskoppen kan ud over de i §§ 4, 5, 9 og 14 – 16 nævnte tilfælde under særlige omstændigheder give tilladelse til mindre afvigelse fra de i anordningen indeholdte bestemmelser.

Kapitel 6

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 20. Anordningen træder i kraft den 1. oktober 2014.

Stk. 2. Anordning nr. 353 af 9. maj 1994 om indledende konfirmationsforberedelse (dåbsoplæring) og anordning nr. 744 af 2. december 1989 om konfirmation ophæves.

§ 21. Anordningen gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Fredensborg Slot, den 24. september 2014

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Marianne Jelved